

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma / Kasvatus- ja perhetyö

Elisa Salonen

AVOIN VARHAISKASVATUS KOUVOLASSA LAPSIPERHEIDEN NÄKÖ-
KULMASTA

Opinnäytetyö 2011

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSO AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

SALONEN, ELISA	Avoim varhaiskasvatus Kouvolassa lapsiperheiden näkökulmasta
Opinnäytetyö	50 sivua + 10 liitesivua
Työnohjaaja	Lehtori Virve Remes
Toimeksiantaja	Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy, Socom
Lokakuu 2011	
Avainsanat	avoin varhaiskasvatus, varhaiskasvatus, vanhemmuus, kasvatuskumppanuus, yhteisöllisyys, vertaistuki

Avoimen varhaiskasvatuksen merkitys lapsiperheille ja etenkin lapsiaan kotona hoitaville perheille on suuri. Avoimen varhaiskasvatuksen avulla kyetään tarjoamaan lapsiperheille mahdollisuus ohjattuun toimintaan sekä yhdessä olemisen kokemuksiin. Avoimen varhaiskasvatuksen tavoitteena on tarjota vaihtoehto päivähoidon rinnalle.

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää avoimen varhaiskasvatuksen toimivuutta Kouvolan kaupungin alueella. Tutkimuksen avulla haluttiin myös selvittää, miten avointa varhaiskasvatusta ja sen tarjoamia palveluita voitaisiin kehittää vastaamaan paremmin kouvolaisten lapsiperheiden tarpeita.

Tutkimuksessa käytettiin kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Aineisto kerättiin kyselylomakkeen avulla haastatteleamalla Kouvolan neljässä neuvolassa käyviä lapsiperheitä. Kyselyyn pyydettiin mukaan kaikkiaan 40 lapsiperhettä. Vastausprosentti tutkimuksessa oli 93 %.

Tutkimus osoittaa, että Kouvolan lapsiperheet ovat kiinnostuneita avoimen varhaiskasvatuksen palveluista. Palveluita tutkimushetkellä käyttäneet perheet olivat suurimmalta osin tyytyväisiä palveluihin. Suurin osa perheistä, jotka eivät käyttäneet palveluita, olisivat kiinnostuneita avoimen varhaiskasvatuksen tarjoamista palveluista. Palveluissa olisi kuitenkin jonkin verran kehitettävää, jotta ne saavuttaisivat paremmin alueen lapsiperheet. Kehittämisen pääkohdiksi nousivat palveluiden saatavuus, toiminnan monipuolistaminen ja palveluista tiedottaminen.

ABSTRACT

KYMENLAAKSO AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Social Care

SALONEN, ELISA

Open early childhood education from the perspective of families with children in Kouvola, Finland

Bachelor's thesis

50 pages + 10 pages of appendices

Supervisor

Virve Remes, Senior lecturer

Comissioned

The South-Eastern Finland Centre of Excellence on Social Welfare, Socom Oy

October 2011

Keywords

Open early childhood education, early childhood education, parenthood, partnership, communality, peer support

Open early childhood education is important to families with children, especially for those parents who take care of their children at home. Organized activities and the experience of being together can be provided to the families by open early childhood education. The aim of open early childhood education is to provide an alternative to day care.

The goal of the study was to examine the functionality of open early childhood education in Kouvola. It was intended to find out how open early childhood education and its services can be developed to better meet the needs of families in Kouvola.

The study used a qualitative research method. Material for the study was collected through questionnaire interviews with families in the four different health clinics located in Kouvola. Forty families with children were asked to be interviewed. The response rate to the study was 93%.

The results of the study show that families with children are interested in the services of open early childhood education in Kouvola. Those families who were using the services at the time of the interviews were satisfied. Most of the families who did not use the services would be interested in using services that open early childhood education provides. The services should be developed so that they reach more families with children in Kouvola. The main aims of the development should be access to services, developing activities and information about the services.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	5
2 AVOIN VARHAISKASVATUS	6
2.1 Leikkitoiminnasta nykypäivään	8
2.2 Avoin varhaiskasvatus Kouvolan kaupungissa	10
3 VARHAISKASVATUS	12
3.1 Varhaiskasvatusta ohjaavat asiakirjat	13
3.2 Varhaiskasvatuspalvelut	15
3.3 Varhaiskasvatuspalvelut Kouvolassa	17
4 PERHE JA VANHEMMUUS	18
4.1 Kasvatuskumppanuus	20
4.2 Yhteisö kasvatuksen tukena	21
4.3 Vertaistuki	22
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	23
5.1 Tutkimuskysymykset ja tutkimusmenetelmä	24
5.2 Tutkimuksen toteutus ja aineiston hankinta	25
6 TUTKIMUSTULOKSET	25
6.1 Vastaajien taustatiedot	26
6.2 Avoimen varhaiskasvatuksen käyttöön liittyvät kysymykset	27
6.2.1 Palveluita käyttäneiden perheiden kokemukset ja tarpeet	28
6.2.2 Palveluita käyttämättömien perheiden kiinnostus ja tarpeet	34
6.2.3 Lapsiperheiden tuen tarve ja palveluista tiedottaminen	36
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	40
8 POHDINTA	43
LÄHTEET	46
LIITTEET	

Liite 1. Mistä kaveri? Avoimet varhaiskasvatuspalvelut Kouvolassa -esite

Liite 2. Varhaiskasvatusta ohjaavat lait määrätykset ja sopimukset

Liite 3. Kyselylomake

1 JOHDANTO

Nykyisen Kouvolan kaupungin muodostavat vuoden 2009 alussa kuntaliitoksessa yhdistyneet kuusi eri kuntaa: Anjalankoski, Elimäki, Jaala, Kouvola, Kuusankoski ja Valkeala. Vuonna 2010 Kouvolan kaupungin alueella asui 88 072 asukasta ja lapsiperheitä tuolloin Kouvolan alueella oli 36,9 % kaikista perheistä. Vuonna 2010 Kouvolan koko väestöstä 6,4 % (5665 lasta) oli alle kouluikäisiä. (Tilasto- ja indikaattori-pankki SOTKANet.)

Opinnäytetyöni tilaaja oli Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy, Socom. Sen toimialueeseen kuuluvat niin Kymenlaakson kuin Etelä-Karjalan maakunnat. Opinnäytetyöni kuuluu osaksi lasten ja nuorten hyvinvoinnin kehittämisverkosto -hanketta, Kehikkoa. Kehikon tavoitteena on koota ja verkostoida alueen toimijoita, osallistua toiminnan kehittämiseen sekä rakenteiden luomiseen. Kehikossa on lukuisia kehittämiskohteita, joista yksi on avoimen varhaiskasvatuksen verkoston kehittäminen Kouvolan, Etelä-Karjalan ja Etelä-Kymenlaakson alueilla. Avoimen varhaiskasvatuksen verkoston, AVK-verkoston, tarkoituksena on koota yhteen avoimen varhaiskasvatuksen toimijoita kunnista, seurakunnista ja alueella toimivista järjestöistä. Verkoston tavoitteena on kehittää yhteistyötä palveluiden ja palveluissa toimivien ihmisten välillä, vahvistaa asiantuntijuutta ja osaamista sekä lisätä varhaisen tuen menetelmien tuntemusta ja käyttöön ottamista. (Lasten ja nuorten hyvinvoinnin kehittäminen - Kehikko - Esittely; Lasten ja nuorten hyvinvoinnin kehittäminen - Kehikko - Kehittämiskohdet.

Kaikki alle kouluikäiset lapset eivät ole päivähoidossa. Palvelurakenteissa olisi huomioitava lapsiperheitä, joista toinen tai molemmat vanhemmat hoitavat lastaan kotona. Näille lapsiperheille tulisi tarjota palveluita, joissa sekä vanhemmat että lapset saisivat sosiaalisia kontakteja muiden samassa elämäntilanteessa olevien kanssa. Avoimen varhaiskasvatuksen palveluiden avulla voidaan tukea kotona lapsiaan hoitavien vanhempien jaksamista ja kasvatustehtävää. Palveluiden avulla vanhemmat saavat mahdollisuuden jakaa kokemuksiaan muiden vanhempien kanssa.

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää avoimen varhaiskasvatuksen toimivuutta Kouvolan kaupungin alueella. Samalla myös kartoitettiin, miten lapsiperheet kokivat

avoimen varhaiskasvatuksen palvelut ja miten palveluita voitaisiin kehittää vastamaan paremmin lapsiperheiden tarpeita. Tutkimuksessa haluttiin erityisesti huomioida niiden lapsiperheiden tarpeita ja toiveita, jotka eivät tutkimushetkellä käyttäneet avoimen varhaiskasvatuksen palveluita.

2 AVOIN VARHAISKASVATUS

Avointa varhaiskasvatusta tuottavat kunnat, seurakunnat, erilaiset järjestöt (esimerkiksi Mannerheimin Lastensuojeluliitto) sekä yksityiset palvelun tuottajat joko itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa. Seurakuntien rooli avoimen varhaiskasvatuksen tuottajana on valtakunnallisesti melko vahva. (Alila & Portell 2008, 12.) Seurakuntien vahva asema on nähtävissä myös Kouvolan alueella.

Avoimen varhaiskasvatuksen palvelut ovat lapsille ja lapsiperheille suunnattua matalan kynnyksen varhaiskasvatusta, vertaistukea sekä varhaista tukea. Avoimen varhaiskasvatuksen tavoitteena on lisätä osallisuutta ja ehkäistä syrjäytymistä. Avoimen varhaiskasvatuksen palvelut tarjoavat lapsiperheille ohjattua toimintaa ja mahdollisuuksia olla yhdessä muiden lapsiperheiden kanssa. (Kouvolan varhaiskasvatuspalvelut avoin toiminta; Mistä kaveri? Avoimet varhaiskasvatuspalvelut Kouvolassa -esite.)

1970-luvun alusta lähtien avoimesta varhaiskasvatuksesta on käytetty muun muassa nimikettä *leikkitoiminta*. Leikkitoiminta -käsitteestä siirryttiin 2000-luvun alussa yleiskäsitteeseen *avoin varhaiskasvatus*. (Alila & Portell 2008, 12.)

Avoimen varhaiskasvatuksen määrittäminen ei ole mitenkään helppoa. Haastetta määrittelyyn tuo se, että jokaisella toimijalla on omanlaiset määritelmät ja toimintamuodot, joiden perusteella palveluita järjestetään. Määritelmien vaihtelut voivat olla niin alueellisia kuin myös kunnallisia. Eroavaisuuksia avoimen varhaiskasvatuksen määrittelyyn tuo myös se, että toiminnan tavoitteena on huomioida paikalliset tarpeet. Näiden lisäksi toimintamuotojen määrittelyä hankaloittaa se, että toimintojen määrä on melko laaja. Tämä hankaloittaa kokonaisuuden hallitsemista niin toimintamuotojen määrän kuin myös toiminnan sisällön määrittelyssä. Avoimen varhaiskasvatuksen käsitteiden määrittely ja käyttö valtakunnallisesti, kunnallisesti tai järjestäjien kesken ei siis ole yhtenäistä. (Alila & Portell 2008, 12.)

Vuonna 1973 voimaan tullut päivähoitolaki määrittelee lasten päivähoitoa, mutta virallisesti siinä ei ole mainittu avointa varhaiskasvatusta. Laissa on kuitenkin mainittu leikkitoiminta ja muu päivähoitotoiminta. Tästä huolimatta lakitekstissä ei tarkasti tule esille, mitä näillä termeillä virallisesti tarkoitetaan. (Alila & Portell 2008, 12–13.)

Päivähoitolain lisäksi avoimen varhaiskasvatuksen järjestämistä ja kehittämistä ohjaavat seuraavat lait: sosiaalihuoltolaki, lastensuojelulaki ja perusopetuslaki koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan osalta. Varhaiskasvatuksen valtakunnallisissa linjauksissa tuodaan esille, että muuta varhaiskasvatustoimintaa on muun muassa seurakuntien ja järjestöjen kerhotoiminta sekä kuntien lapsille ja lapsiperheille järjestämä avoin varhaiskasvatustoiminta erilaisine muotoineen. (Alila & Portell 2008, 13.)

Färkkilä, Kahiluoto ja Kivistö (2006, 15) määrittelevät, sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 2006 julkaisemassa Lasten päivähoiton tilannekatsaus -selvityksessä, leikki-toiminnan kuuluvan osaksi avointa varhaiskasvatusta seuraavasti:

”Leikkitoiminta on kunnan tarjoamaa avointa varhaiskasvatusta. Se tarjoaa toimintamahdollisuuksia ja tukea muun muassa kotona oleville lapsille sekä heidän vanhemmilleen, perhepäivähoitajille ja heidän lapsiryhmilleen sekä pienille koululaisille.”

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen Kasvun kumppanit verkkopalvelussa määritellään avoin varhaiskasvatus seuraavasti:

”Avoin varhaiskasvatus on moni-ilmeistä, kuntakohtaisesti vaihtelevaa lapsille ja perheille suunnattua toimintaa. Toimintaan voi osallistua joko säännöllisesti, yleensä muutamasta tunnista viikossa muutamaan tuntiin päivässä, tai satunnaisesti. Palvelutarjonta vaihtelee kuntakohtaisesti.”

Lehmuskosken ja Kuusisto-Niemen (2008, 34) tekemässä Sosiaalialan sanastossa leikkitoiminta ja avoin päiväkotitoiminta ovat määritelty seuraavasti:

”Leikkitoiminta on sosiaalipalveluna järjestettävää lasten ohjattua ja valvottua viriketoimintaa. Leikkitoimintaa ovat leikkikenttä- ja kerhotoiminta sekä avoin päiväkoti-

toiminta. Leikkitoiminnasta ei peritä hoitopäivämaksua, mutta voidaan periä esimerkiksi kerhomaksu.”

“Avoin päiväkotitoiminta on lapsille ja heidän vanhemmilleen järjestettävää virike-toimintaa sitä varten järjestetyissä tiloissa.”

Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen verkosto (2011) määrittelee avoimen varhaiskasvatuksen seuraavasti:

“Avoin varhaiskasvatus on ohjattua ja järjestettyä lasten ja vanhempien tarpeista lähtevää toimintaa. Sitä toteutetaan varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ja lapsia ja lapsiperheitä voimaannuttavien periaatteiden mukaisesti.”

Edellä mainitut erilaiset määritelmät avoimelle varhaiskasvatukselle tuovat selkeästi esille, että jokaisella palvelun tuottajalla on omanlaisensa käsitys siitä, mitä avoimella varhaiskasvatuksella tarkoitetaan. Kuitenkin jokaisen toimijan tavoitteena on selkeästi tuottaa toimintaa niin lapsille kuin lasten vanhemmille.

2.1 Leikkitoiminnasta nykypäivään

Leikkitoiminnan juuret ovat syvällä Suomen päivähoidon historiassa. Ensimmäiset leikkipuistot suunniteltiin 1800-luvun loppupuolella, mutta virallisesti toiminta käynnistyi 1900-luvun puolella. (Alila & Portell 2008, 15.)

Vuonna 1914 Suomen voimisteluolettajainliitto aloitti *kesäleikkipuistotoiminnan* yli 4-vuotiaille helsinkiläisille lapsille, mutta myös nuoremmat olivat tervetulleita aikuisten kanssa. Kesäleikkipuistotoiminnan tavoitteena oli tarjota köyhien ja vähävaraisten perheiden lapsille mahdollisuuksia ulkoilla turvallisesti ja riittävästi. Toiminnan tarkoituksena oli myös taistella lasten tuberkuloosia vastaan. Toiminta leikkipuistoissa oli niin ohjattua kuin myös vapaata. Alusta alkaen leikkipuistotoiminnan perusideana oli huomioida käyttäjien tarpeet ja paikallisuus toiminnan suunnittelussa, minkä vuoksi leikkipuistot olivat hyvinkin erilaisia ympäri Suomen. Toiminta muuttui ympäri-vuotiseksi vuonna 1951. (Alila & Portell 2008, 15.)

Sodan jälkeen (1943) muodostui Helsinkiin yksityinen lasten ulkoiluttaja- ja puistotätitoiminta Työvalmius -yhdistyksen käynnistämänä. Toiminnan tarkoituksena oli auttaa pienten lasten hoidossa äitejä, jotka joutuivat seisomaan pitkiäkin aikoja muun muassa ruokajonossa. Toiminta painottui kaupunkien puistoihin. Puistotätitoiminta kuului etenkin 1960- ja 1970-lukujen päivittäiseen puistonäkymään. Toiminta ei ole vieläkään täysin kuihtunut. (Alila & Portell 2008, 15.) Nykypäivänä puistotätitoimintaa järjestetään esimerkiksi Espoon kaupungin alueella.

Lapsille järjestetyllä *kerhotoiminnalla* on monenlaisia nimityksiä ja muotoja. Leikkikoulut yleistyivät Suomessa 1960-luvulla. Syinä toiminnan yleistymiseen olivat muun muassa päivähoitomahdollisuuksien vähyys ja tarpeen kasvu. (Alila & Portell 2008, 16.) Mannerheimin Lastensuojeluliitolla on pitkät perinteet monipuolisen lapsitoiminnan järjestämisessä. Kerhotoiminta on ollut Mannerheimin Lastensuojeluliiton perustamisvuosista alkaen merkittävä osa vapaaehtoistyötä. Jo toiminnan alkuaikoina havaittiin, että kerhotoiminta oli kätevä keino mennä lasten luokse ja toimia yhdessä lasten kanssa. Toiminta oli monipuolista ja kerhomuotoina olivat muun muassa poika- ja tyttökerhot. Tuolloin kerhotoiminnan tavoitteena oli kasvattaa lapsia ja nuoria ahkeriksi sekä jaloja harrastuksia omaaviksi kansalaisiksi. (Stenius & Karlsson 2005, 10.)

Seurakuntien varhaiskasvatuksen juuret ovat 1780-luvulla, jolloin Suomessa käynnistyi pyhäkoulutyö. Seurakuntien *päiväkerhotoiminta* lähti käyntiin 1940-luvulla, pyhäkoulutyön rinnalle. (Ojell 2009.) Seurakunnat ovat olleet Suomessa suurimpia kerhojen tarjoajia. Vuonna 1971 seurakunnat alkoivat tarjota säännöllistä kerhotoimintaa 4–7-vuotiaille lapsille ja toimintaa laajennettiin perhe- ja äiti-lapsi-kerhoihin. Seurakunnan kerhojen tehtäväksi nähtiin lasten yksilöllisen kehityksen tukeminen, sosiaalisten taitojen harjaannuttaminen ja uskonnollisen kasvatuksen antaminen. (Alila & Portell 2008, 16.)

Avointen päiväkotien malli saapui Suomeen 1970-luvun lopussa. Toiminta käynnistyi Suomessa 1978 sosiaalishallituksen koordinoimana kokeilutoimintana. Kokeilun yhteydessä avattiin 11 avointa päiväkotia eri puolille Suomea. Kokeilu kesti aina vuoteen 1983 asti. Vuodesta 1984 lähtien avoimet päiväkodit luettiin osaksi leikkitoimintaa. Avointen päiväkotien tehtävä oli antaa kasvatusneuvontaa ja aktivoida lapsia hoitavia aikuisia sekä rohkaista heitä osallistumaan kasvatusta koskevaan keskusteluun

yhdessä ammattikasvattajien ja muiden aikuisten kanssa. Toiminnan tarkoituksena oli, että lapsi on oman aikuisen vastuulla ja toimintaan ei vaadittu ennalta ilmoittautumista. (Alila & Portell 2008, 17.)

Edellä mainittujen toimintojen lisäksi suomalaisen leikkitoiminnan historiaan ovat kuuluneet myös *leikkikerhotoiminta* ja *leikkivälinelainaamot*. Leikkikerhotoiminnalla tarkoitettiin lasten ryhmämuotoista toimintaa, johon lapsi osallistui muutaman tunnin ajan ilman vanhempia. Osassa kerhoista oli mahdollista järjestää vanhemmille suunnattua toimintaa sillä aikaa kun lapset leikkivät. Leikkivälinelainaamon ajatuksena puolestaan oli, että mahdollisimman moni lapsi saisi erilaisia leikkivälineitä käyttöönsä ja lapset oppisivat samalla yhteisvastuullisuutta. (Alila & Portell 2008, 16–17.)

Leikkitoiminnan tarjoaminen yleistyi 1970-luvulla päivähoitolain säätämisen myötä. 1980-luvulle edetessä leikkitoiminta oli kasvava päivähoiton toimintamuoto. 1990-luvulla monet kunnat kuitenkin lakkauttivat avoimen varhaiskasvatuksen toimintoja taloudellisista syistä. Tuolloin myös subjektiivisen päivähoito-oikeuden voimaan astuminen aiheutti kunnissa voimavarojen kohdentamista lakisääteisten palveluiden tuottamiseen. 2000-luvun myötä kiinnostus avoimen varhaiskasvatuksen palveluiden järjestämisestä on taas kasvanut. Nykyisin kuntia jopa kannustetaan kehittämään päivähoito- ja varhaiskasvatuspalveluitaan monipuolisemmiksi. Perheille halutaan antaa vaihtoehtoja perinteisten hoitomuotojen rinnalle. Nykypäivänäkin palveluiden järjestämisessä korostetaan perheiden tarpeiden huomioon ottamista. (Alila & Portell 2008, 17–18.)

2.2 Avoin varhaiskasvatus Kouvolan kaupungissa

Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen verkostoon kuuluvat kaupungin järjestämät varhaiskasvatuksen toimijat sekä lastensuojelun avopalvelut, alueen seurakuntien lapsiperhetyö ja kolmannen sektorin toimijat, kuten esimerkiksi Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Verkoston tarkoituksena on koota alueen toimijat yhteen. Näistä verkoston toimijoista on koottu yhteinen ohjausryhmä, jonka tarkoituksena on kehittää avoimen varhaiskasvatuksen palveluita Kouvolan kaupungin alueella. Taulukossa 1 on tarkemmin tuotu esille AVK-verkoston tehtävät ja tavoitteet. Liitteenä 1 olevassa

Mistä kaveri? Avoimet varhaiskasvatuspalvelut Kouvolassa -esitteessä ovat tarkemmat yhteystiedot Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen palveluiden järjestäjiin.

Taulukko 1. Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen verkoston tehtävät ja tavoitteet (Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen verkosto.)

AVK-verkoston ohjausryhmän tehtävät	AVK-verkoston kehittämistyön tavoitteet
<ul style="list-style-type: none"> • Koordinoida avoimen varhaiskasvatuksen verkostoa 	<ul style="list-style-type: none"> • Tiedottaminen ja palveluohjaus
<ul style="list-style-type: none"> • Kartoittaa tarpeita ja ohjata kehittämistyötä 	<ul style="list-style-type: none"> • Monipuoliset palvelut ja matalakynnyksisyys
<ul style="list-style-type: none"> • Tiedottaa avoimen varhaiskasvatuksen palveluista 	<ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyö sekä yhdessä kehittäminen
<ul style="list-style-type: none"> • Suunnitella sekä järjestää koulutuksia 	<ul style="list-style-type: none"> • Varhainen tuki • Osallisuus • Yhteisöllisyys

Kouvolan kaupungin tarjoamiin palveluihin kuuluu kolme perhepuistoa, joiden tavoitteena on täydentää muita päivähoitopalveluita tarjoamalla monipuolista toimintaa kotona oleville lapsille ja heidän vanhemmilleen. Perhepuistojen toiminta on kaikille avointa ja maksutonta. Puistot toimivat lasten ja aikuisten kohtaamispaikkana. (Kouvolan perhepuistot.)

Elokuussa 2010 Kuusankosken Rekolaan avattiin uudelleen Rekolan perhepuisto. Jo aiemmin Kouvolan Lehtomäessä oli ollut toiminnassa Kuovin perhepuisto sekä Eskolanmäessä Pentsojan perhepuisto. Syksyllä 2011 Pentsojan perhepuiston toiminta siirtyi uusiin tiloihin Puutarhurinkadulle, lähemmäksi Kouvolan keskustaa, jolloin puiston nimi muuttui Puutarhurinkadun perhepuistoksi. Kaikilla kolmella perhepuistolla on omat viikko-ohjelmansa ja varhaiskasvatussuunnitelmansa, joiden mukaisesti puistojen työntekijät suunnittelevat ja toteuttavat toimintaansa yhteistyössä perhepuistojen käyttäjien kanssa. Perhepuistot tarjoavat muun muassa ohjattua sekä vapaata toimintaa, lapsiparkkitoimintaa ja tietoa sekä ohjausta vanhemmuuteen liittyvissä asioissa.

Toiminta perhepuistoissa keskittyy aikavälille 9.00–16.00. (Kouvolan perhepuistot; Kouvolan perhepuistojen viikko-ohjelmat.)

Mannerheimin Lastensuojeluliiton paikallisyhdistykset järjestävät monipuolista toimintaa lapsille ja lapsiperheille. Useat paikallisyhdistykset muun muassa ylläpitävät Kouvolan alueella perhekahvilaa. Perhekahviloiden tarkoituksena on tarjota vanhemmille tukea, tietoa ja toimintamahdollisuuksia. Samanaikaisesti lapset saavat sosiaalisia kontakteja ja mukavaa puuhastelua. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, Kouvolan paikallisyhdistys.)

Kouvolan alueella kaikki seurakunnat järjestävät monipuolisesti lapsiperhetyötä. Seurakuntien lapsiperhetyö perustuu kristilliseen näkemykseen ja toiminta muodostuu perhekerho-, päiväkerho- ja pyhäkoulutoiminnasta sekä erikoistapahtumista. (Mistä kaveri? Avoimet varhaiskasvatuspalvelut Kouvolassa -esite.)

3 VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatus on pienten lasten eri elämäntilanteissa tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lasten kasvua, kehitystä ja oppimista. Varhaiskasvatuksen toteutumiseen tarvitaan vanhempien ja ammattikasvattajien välistä yhteistyötä, niin kutsuttua kasvatuskumppanuutta, jolloin kodin ja kasvattajien yhteistyöstä muodostuu lapsen kasvun kannalta mielekäs kokonaisuus. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2009, 11.)

Varhaiskasvatus on yhteiskunnan järjestämää, valvomaa ja tukemaa toimintaa. Se koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen muodostamasta kokonaisuudesta. Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista vuorovaikutusta sekä yhteistoimintaa, jossa lapsen omalla leikillä on suuri merkitys. Toiminnan lähtökohtana on kasvatustieteelliseen, erityisesti varhaiskasvatukselliseen tietoon ja tutkimukseen sekä pedagogisten menetelmien hallintaan perustuva kokonaisvaltainen näkemys lasten kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2009, 11.)

Varhaiskasvatusta järjestetään valtakunnallisten linjausten mukaisesti varhaiskasvatuspalveluissa, joista keskeisimmässä roolissa ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito

ja avoin varhaiskasvatustoiminta. Näiden lisäksi varhaiskasvatuksen piiriin kuuluvat myös esiopetus sekä oppivelvollisuusikäiset lapset, jotka käyttävät erilaisia varhaiskasvatuspalveluja. Varhaiskasvatuspalveluja tuottavat kunnat, seurakunnat, järjestöt ja yksityiset palveluntuottajat. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2009, 11–12.)

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lasten hyvinvointia. Lapsen voidessa hyvin hänellä on mahdollisimman hyvät kasvun, oppimisen ja kehittymisen edellytykset. Lapsen hyvinvoinnin edistämiseksi hänen terveyttään ja toimintakykyään vaalitaan sekä perustarpeista huolehditaan. Henkilökohtaisen hyvinvoinnin lisäksi lapselle opetetaan myönteistä suhtautumista itseensä, toisiin ihmisiin, erilaisiin kulttuureihin ja ympäristöihin sekä toisten ihmisten huomioimista ja välittämistä. Jokainen lapsi kohdataan yksilöllisten tarpeidensa ja perhekulttuurinsa mukaisesti, jolloin lapsi kokee olevansa tasa-arvoinen riippumatta taustatekijöistä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2009, 13, 15.)

Varhaiskasvatuksessa lapsen hyvinvointia edistävät mahdollisimman pysyvät ja turvalliset ihmissuhteet. Lapsen suhteita niin vanhempiin, ammattikasvattajiin kuin myös muihin lapsiin vaalitaan, jotta lapsi saa kokemuksen vertaisryhmään kuulumisesta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2009, 15.)

3.1 Varhaiskasvatusta ohjaavat asiakirjat

Varhaiskasvatusta ohjataan sekä valtakunnallisilla että kunnallisilla asiakirjoilla. Valtakunnallisesti varhaiskasvatuksen taustalla ovat päivähoitoa ja esiopetusta koskevat lait ja asetukset, jotka määrittävät varhaiskasvatuksen toteuttamista. Lisäksi ohjausta tuovat varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset, varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset sisältävät varhaiskasvatuksen keskeisimmät periaatteet ja kehittämiskohteet. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ohjaavat niin varhaiskasvatuksen kuin esiopetuksen sisältöä, laatua ja varhais- sekä opetussuunnitelmien laatimista. (Häkkä, Kuokkanen & Virolainen 2006, 28; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2009, 8–9.) Liitteenä 2 on taulukko, jossa on enemmän varhaiskasvatusta ohjaavia asiakirjoja.

Kuntatasolla asiakirjojen nimet ja sisällöt voivat erota huomattavasti toisistaan. Kuntien varhaiskasvatuksen linjaukset ja strategiat voivat olla sisällytettynä kunnan lapsipoliittiseen ohjelmaan tai joihinkin muihin lapsia ja lapsiperheitä koskeviin asiakirjoihin. Näistä asiakirjoista nousevat esille kunnan varhaiskasvatuksen järjestämisen periaatteet, kehittämisen painopiste sekä kunnan varhaiskasvatuksen palvelujärjestelmä. Kunnan oman varhaiskasvatussuunnitelman pohjana ovat valtakunnalliset varhaiskasvatuksen perusteet. Kunnallisella tasolla huomioidaan kunnan omat linjaukset, strategiat ja tavoitteet. Lisäksi jokaisella varhaiskasvatuspalveluita tuottavalla yksiköllä on oma tarkempi varhaiskasvatussuunnitelmansa. Yksikkökohtaisessa suunnitelmassa tulevat kunnallista suunnitelmaa laajemmin esille painopisteet, jotka on otettu huomioon juuri kyseisessä yksikössä. Kunnan ja yksikön varhaiskasvatussuunnitelmat muodostavat suuremman kokonaisuuden ja niiden välillä on selkeä jatkumo. Myös jokaiselle varhaiskasvatuksen piirissä olevalle lapselle laaditaan yhdessä vanhempien kanssa yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma tai esiopetuksen suunnitelma. Suunnitelma ohjaa lapsikohtaisesti varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toteuttamista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2009, 9.)

Suomen varhaiskasvatus pohjautuu Yhdistyneiden kansakuntien Lasten oikeuksien sopimukseen, Suomen perustuslakiin ja muihin asetuksiin sekä sopimuksiin. YK:n lasten oikeuksien sopimus velvoittaa sopimuksen hyväksyneitä valtioita turvaamaan lapsille osuuden yhteiskunnan voimavaroista, oikeuden osallistua päätöksentekoon ja oikeuden huolenpitoon sekä suojeluun. (Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002, 15.)

Suomen perustuslain perusoikeussäädöksissä varhaiskasvatuksen toteuttamisen keskeisiksi oikeuksiksi nostetaan yhdenvertaisuus, ihmisarvon loukkaamattomuus, yksilön vapauden turvaaminen, uskonnonvapaus ja kielelliset sekä kulttuuriset oikeudet. Perusoikeussäädöksissä korostetaan, että lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystason mukaisesti. (Suomen perustuslaki 1999; Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002, 15.)

Lasten päivähoidosta annetut laki ja asetus säätelevät päivähoidon järjestämistä, toimintamuotoja ja asettavat toiminnalle vähimmäisvaatimukset. Kyseisessä laissa päi-

vähoidolla tarkoitetaan lapsen hoidon järjestämistä päivähoitona, perhepäivähoitona, leikkitoimintana tai muuna päivähoitotoimintana. Jokaisella kunnalla on velvollisuus järjestää päivähoitoa niissä laajuuksissa ja toimintamuodoissa, mitä kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Asukkaiden tarpeiden ja paikallisten olosuhteiden huomioiminen synnyttää palveluihin kuntakohtaisia eroja. Nykyistä päivähoitolakia on täydennetty useaan otteeseen, mutta tästä huolimatta laki ei vastaa tämän päivän palvelutilannetta ja tilalle odotetaankin uudistettua lakia. (Laki lasten päivähoidosta 1973; Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002, 16; Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 90.)

Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista on yksi sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja. Se pitää sisällään yhteiskunnan järjestämän ja valvoman varhaiskasvatuksen keskeisimmät periaatteet sekä kehittämisen painopisteet. Periaatepäätöksen tavoitteena on edistää varhaiskasvatuksen sisällön ja laadun kehittämistä palvelujärjestelmässä, joka on luotu lasten ja perheiden tueksi ennen oppivelvollisuuden alkua. Varhaiskasvatuksen linjausten pohjalta on rakennettu valtakunnallista varhaiskasvatussuunnitelmaa, jonka tavoitteena on ohjata sisällön ja laadun toteuttamista valtakunnallisesti. (Häkkä ym. 2006, 33; Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002, 7.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on varhaiskasvatuksen valtakunnallisen ohjauksen väline sisällön kehittämiseen ja laadun parantamiseen. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteena on edistää varhaiskasvatuksen yhdenvertaista toteuttamista Suomessa, ohjata sisällöllistä kehittämistä ja luoda edellytyksiä varhaiskasvatuksen laadun kehittämiseksi yhtenäistämällä toiminnan järjestämisen perusteita. Tavoitteena on myös lisätä varhaiskasvatushenkilöstön ammatillista tietoutta, vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksen palveluissa ja moniammatillista yhteistyötä palveluissa, joiden tarkoituksena on tukea lasta ja perhettä. (Häkkä ym. 2006, 33; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2009, 7.)

3.2 Varhaiskasvatuspalvelut

Laki lasten päivähoidosta velvoittaa, että kunnan on huolehdittava lasten päivähoidon saannista siinä laajuudessa ja niissä toimintamuodoissa, mitä kunnassa esiintyvä tarve

edellyttää. Kunnan on myös huolehdittava, että päivähoitoa voidaan antaa lapsen omalla äidinkielellä, suomeksi, ruotsiksi tai saameksi. Varhaiskasvatuspalvelut muodostuvat kunnan tai yksityisen toteuttamasta päivähoidosta ja esiopetuksesta sekä muusta varhaiskasvatustoiminnasta, joka voi olla muun muassa seurakuntien ja erilaisten järjestöjen järjestämää avointa varhaiskasvatustoimintaa. Tällaiset varhaiskasvatuspalvelut toimivat kokonaisuutena lasten varhaiskasvatuksen sekä vanhemmuuden tukemisessa. (Laki lasten päivähoidosta 1973; Valtioneuvoston periaatepäättös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002, 10.)

Päivähoitoa on mahdollisuus saada joko päiväkodissa tai perhepäivähoitajalla siihen asti, kunnes lapsi on oppivelvollisuusiässä. Kunnalla on myös velvollisuus järjestää hoitoa tätä vanhemmille lapsille tarpeen vaatiessa. Lasten päivähoito järjestetään tarkoitusta varten varatuissa tiloissa, päiväkodeissa. Päivähoidon tarkoituksena on tarjota lapsen hoidolle ja kasvatukselle sopiva hoitopaikka sekä jatkuva hoito siihen vuorokauden aikaan, kun se on tarpeellista. (Laki lasten päivähoidosta 1973.)

Lasten päivähoitolaki määrittelee, että leikkitoimintaa ja muuta päivähoitotoimintaa voidaan järjestää tätä tarkoitusta varten varatussa paikassa. Tällaiseen muuhun varhaiskasvatustoimintaan osallistuvat pääsääntöisesti kotihoidossa olevat lapset yhdessä vanhempiensa kanssa, perhepäivähoitajat lapsiryhmineen ja pienet koululaiset. (Laki lasten päivähoidosta 1973; Valtioneuvoston periaatepäättös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002, 12.)

Kuntalaisina lasten vanhemmat tarvitsevat ja ovat oikeutettuja saamaan tietoa kunnan tarjoamista varhaiskasvatuspalveluista sekä muista kunnan tarjoamista lasten ja perheiden palveluista, jotta he pystyisivät valitsemaan heille ja lapsilleen parhaiten soveltuvimmat palvelut. Lasten ja perheiden tarpeista lähtevää palveluiden kehittämistä voidaan edistää tarjoamalla lapsille ja perheille mahdollisuus osallistua palveluiden suunnitteluun, toteutukseen ja toimivuuden arviointiin. (Valtioneuvoston periaatepäättös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002, 12.)

3.3 Varhaiskasvatuspalvelut Kouvolassa

Kouvolan varhaiskasvatuspalvelut kuuluvat sivistyksen toimialan lasten ja nuorten palveluihin. Kouvolan kaupunki järjestää varhaiskasvatukseen kuuluvaa päivähoidtoa päiväkodeissa, ryhmäperhepäiväkodeissa ja perhepäivähoidossa. Esiopetusta järjestetään yhteistyössä päiväkotien ja koulujen kanssa. Lisäksi lasta kotona hoitavien tueksi kaupunki järjestää avoimen varhaiskasvatuksen perhepuistoissa avointa toimintaa. (Kouvolan varhaiskasvatus; Tietoa varhaiskasvatuksesta.)

Kouvolan varhaiskasvatuspalvelut on jaettu kolmeen eri palvelualueeseen (kuva 1). Pohjoisen alueen muodostavat Jaala, Kuusankoski ja Valkeala (ei Utti), eteläisen alueen muodostavat Elimäen kirkonkylä ja Anjalankoski (ei Kaipiainen) ja keskisen alueen muodostavat entinen Kouvola, Utti, Kaipiainen ja Korja. Yhteensä näillä kolmella alueella on 42 kaupungin ylläpitämää päiväkotia. Kotiperhepäivähoito perhepäivähoitajan kotona sekä ryhmäperhepäivähoito on myös jaettu samoihin palvelualueisiin ja esimerkiksi ryhmäperhepäivähoitopaikkoja on Kouvolassa yhteensä 13. Lisäksi Kouvolan kaupungin alueella toimii lukuisia yksityisiä palveluntuottajia. (Pohjoisen alueen päiväkodit; Eteläisen alueen päiväkodit; Keskisen alueen päiväkodit; Yksityiset päivähoitoyksiköt Kouvolan kaupungin alueella; Ryhmäperhepäiväkodit; Kotiperhepäivähoito alueittain.)

Kuva 1. Kouvolan kaupungin varhaiskasvatuksen palvelualueet

4 PERHE JA VANHEMMUUS

Perhe koetaan eräänlaisena ryhmänä, ydinperheenä, jonka muodostavat vanhemmat ja heidän lapsensa. Tuon ydinperheen rinnalle on nykyisin muodostunut monenlaisia perheitä. Perhe on muuttuva yksikkö ja lukeutuu yhteiskunnan yhdeksi tärkeimmäksi ja keskeisimmäksi instituutioksi. Instituutiona perhe on tärkeä osa niitä tapoja, joilla ihmiset ymmärtävät elämää ja muodostavat siihen rakenteita. (Järvinen ym. 2009, 12, 14.)

Perheelle on mahdotonta antaa yhtä tiettyä määritelmää (Järvinen ym. 2009, 12). Tilastokeskus määrittelee, että perheen muodostavat avio- tai avoliitossa tai parisuhteensa rekisteröineet yhdessä asuvat henkilöt ja heidän lapsensa tai toinen vanhemmista lapsineen. Lisäksi perheen muodostavat avio- ja avopuolisot sekä parisuhteensa rekisteröineet henkilöt, vaikka heillä ei olisi lapsia. Yksin tai samaa sukupuolta olevan henkilön kanssa asuvat henkilöt eivät muodosta perhettä. Lapsiperheen muodostavat perheet, joissa on vähintään yksi kotona asuva alle 18-vuotias lapsi. (Tilastokeskuksen käsitteet ja määritelmät.)

Tilastokeskuksen julkaiseman Perheiden määrän kasvu hidastuu -julkaisun (2011) mukaan Suomessa oli vuoden 2010 lopussa noin 1 455 000 perhettä. Lapsiperheitä tuolloin oli noin 582 000. Perheiden määrä on aiemmin kasvanut vuosittain noin 4 600 perheellä, kun taas lapsiperheiden määrä on viime vuosina vähentynyt 1 800 perheellä. Yleisin perhemuoto niin perheissä kuin lapsiperheissä oli vuonna 2010 aviopari-perhe.

Lapsuus on sidoksissa perheeseen, joten niin vanhempia kuin koko perhettä koskevat elämäntapahtumat vaikuttavat myös lapseen. Kodin sekä perheen tehtävä on tukea lapsen kasvua ja kehittymistä tasapainoiseksi aikuiseksi. (Järvinen ym. 2009, 12–14.)

Aikoinaan suurperheet olivat normaali ilmiö, koska tehokasta ehkäisyä ei ollut käytettävissä. Toisaalta suurperheestä oli myös hyötyä, koska perhe oli eräänlainen tuotantoyksikkö, joka kasvatti lisää työvoimaa. Nykyisin perhe on enemmän tunneyksikkö kuin tuotantoyksikkö. Perhe kokonaisuutena muodostuu vanhempien välisestä tunteisuudesta. Jos vanhempien väliselle suhteelle tapahtuu jotain, vaikuttaa se koko per-

heeseen. Esimerkiksi vanhempien eron yhteydessä perhe kokonaisuutena muuttuu. (Järvinen ym. 2009, 14.)

Lapsen oma perhe on hänen tärkein kasvuympäristönsä. Perhe on paikka, jossa koetaan yhteenkuuluvuutta, tullaan ymmärretyksi, saadaan mahdollisuuksia olla oma itsensä, voidaan avoimesti esittää erilaisia tunteita, annetaan tukea ja jaetaan vaikeuksia. Toisin sanoen perheessä opetellaan ja opitaan elämisen taitoja vuorovaikutuksessa muiden perheenjäsenten kanssa. (Järvinen ym. 2009, 29.)

Schmitt (2002, 299) kirjoittaa artikkelissaan *Riittävän hyvä vanhemmuus*, että tutkimuskirjallisuudessa vanhemmuutta kuvataan yksilölliseksi kehitystehtäväksi, elämäntaakkaan kuuluvaksi muutosprosessiksi tai vanhemmuus koetaan yhdeksi perheen elämänjaksoksi. Vanhemmuuden tarkastelussa painopiste on vanhempien ja lasten välisissä suhteissa ja kokemuksissa. Vanhemmuuden sisältöön ja ominaisuuksiin on kuitenkin haastavaa paneutua, koska vanhemmuuden ollessa riittävää se muuttuu tavallaan näkymättömäksi. Erilaiset puutteet ja ongelmat taas nostavat esille tarpeen määrittellä vanhemmuutta ja sitä, mikä oikeasti on riittävän hyvää vanhemmuutta.

Vanhemmuus on äitiyttä ja isyyttä. Siihen sitoudutaan, ja se on koko elämän jatkuva prosessi. Vanhemmuus syntyy vuorovaikutuksessa lapsen kanssa, samalla vanhemmat saavat myös oppimisen kokemuksia lapsilta. Oppiminen näkyy siinä, että vanhemmat ja lapset kasvavat ja kehittyvät yhdessä. Vanhemmuus näkyy arjen pienimmissäkin asioissa, ja siihen kuuluu niin iloa kuin surua. Vanhemmuudessa keskeisimmissä asemissa ovat lapsen hyvinvointi ja tarpeet, jotka menevät aina vanhempien tarpeiden edelle. (Järvinen ym. 2009, 15; Schmitt 2002, 299, 324.)

Kasvattaessaan lastaan vanhemman tulisi olla johdonmukainen ja selkeä sekä luoda rajoja lapsen elämään. Rajojen lisäksi lapsi tarvitsee rakkautta, huolenpitoa ja taitoja ihmissuhteisiin sekä elämiseen. Useimmiten vanhempien toimintaa ohjaavat omilta vanhemmilta opitut arvot, käyttäytymismallit ja asenteet. Myös yhteiskunnan arvot ja kulttuuri asettavat mahdollisuuksia ja rajoja vanhemmuudelle. Yhteiskunta säätelee kykyjä ja mahdollisuuksia toimia vanhempana ja toteutunut vanhemmuus taas vaikuttaa yhteiskunnan muutokseen. Lapsen kasvumahdollisuudet ovat siis vanhemmuuden välityksellä riippuvaisia yhteiskunnan toiminnasta, rakenteista ja arvoista. Yhteiskun-

tamme unohtaa usein, miten voimakkaasti sen tekemät valinnat ja päätökset vaikuttavat siihen, millaisia yksilöitä yhteisö kasvattaa. (Järvinen ym. 2009, 15; Tamminen 2005, 72–73.)

Vanhemmuuden ja vanhempien tukemiseksi etsitään koko ajan uusia menetelmiä. Vanhemmille ja lapsille järjestetään, eri toimijoiden avustuksella, paljon yhteistä toimintaa, kuten kerhoja ja leirejä. Toiminnan avulla perheelle muodostuu oma sosiaalinen verkosto, joka tukee perheen toimintaa yhteiskunnan tarjoamien palveluiden lisäksi. (Järvinen ym. 2009, 16.)

4.1 Kasvatuskumppanuus

Varhaiskasvatuksessa kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja kasvattajien tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Lisääntyvissä määrin lapset viettävät yhä useamman tunnin päivästä päivähoitossa. Siksi vanhemmat ja varhaiskasvatuksen kasvattajat toimivat aiempaa enemmän kasvatuskumppaneina. Tutkimukset osoittavat, että lapset hyötyvät, kun vanhemmat ja kasvattajat sitoutuvat lapsen edun mukaiseen yhteistyöhön, kommunikoivat keskenään avoimesti ja kunnioittavat toisiaan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2009, 31; Essa 2010, 23.)

Joskus kasvatuskumppanuus -käsitteellä tarkoitetaan samaa kuin yhteistyö-käsitteellä. Käsitteenä kasvatuskumppanuus on kuitenkin laajempi ja sisältää myös ajatuksen vanhempien osallisuuden vahvistamisesta, kasvatuskumppanuuteen liittyvän osaamisen kehittämisestä ja varhaiskasvatusyksiköiden kumppanuus kulttuurin rakentamisesta. (Järvinen ym. 2009, 118.)

Kasvatuskumppanuuteen perustuvassa asiakassuhteessa vanhempien ja kasvattajien samanarvoiset, mutta sisällöltään erilaiset tiedot lapsesta ja taidot työskennellä lapsen kanssa yhdistyvät lapsen hyvinvointia turvaaviksi. Asiakassuhteessa on muistettava, että vanhemmilla on lapsensa kasvatusoikeus ja -vastuu ja että he tuntevat parhaiten oman lapsensa. (Kaskela & Kekkonen 2008, 17; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2009, 31.)

Kasvatuskumppanuus lähtee lapsen tarpeista, jolloin toimintaa ohjaa lapsen edun ja oikeuksien toteuttaminen. Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on, että lapsi tulee kokonaisvaltaisesti huomioduksi, ymmärretyksi ja kannatelluksi. Toiminnan keskiössä on lapsen leikin, toiminnan, kokemusten, tarpeiden ja toiveiden havainnointi ja havaitseminen. (Kaskela & Kekkonen 2008, 17; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2009, 31.)

Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on muun muassa tunnistaa mahdollisimman ajoissa lapsen tuen tarve, ja yhteistyössä vanhempien kanssa luoda sopiva toimintamalli lapsen tukemiseksi. Ongelmatilanteissa myönteisen ilmapiirin ylläpitäminen on tärkeää. (Kaskela & Kekkonen 2008, 18; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2009, 32.)

4.2 Yhteisö kasvatuksen tukena

Yhteisö perustuu ihmisten väliseen yhteistyöhön, yhteiseen päämäärään ja yhteisesti sovittuihin arvoihin sekä normeihin. Yhteisö on eräänlainen paikka, jossa ihminen voi kokea yhteenkuuluvuutta, tulla ymmärretyksi, saada tukea muilta, olla oma itsensä, jakaa kokemuksia toisten ihmisten kanssa ja edistää itselleen tärkeitä asioita. (Haapamäki 2000, 14.)

Perinteisesti suomalainen kasvatusta on korostanut yhteisöllisyyttä. Yhteisöllisyyden suojeleva, mutta toisaalta myös keskinäistä kontrollia korostava ilmapiiri on koettu toimivaksi. Nykyään kuitenkin perheet elävät yhä enemmän yksilökeskeisessä kulttuurissa. Yksilökeskeinen kulttuuri korostaa itsenäisyyttä ja itsekseen pärjäämistä. Etuna yksilökeskeisyydessä on riippumattomuus ja mahdollisuus omien näkemysten vapaaseen soveltamiseen. Kaikki eivät kuitenkaan pärjää yksin, eikä ihmistä edes ole tarkoitettu selviytymään yksin. Ihminen on sosiaalinen yksilö. Ihanteena olisi, jos yhteisöllisen ja yksilökeskeisen kulttuurin vahvuudet voitaisiin yhdistää. (Kemppinen & Rouvinen-Kemppinen 2004, 29,31.)

Niin lasten kuin vanhempien kannalta yhteisöllisyydellä on etunsa. Jokainen vanhempi tarvitsee jossain vaiheessa hengähdystaukoa ja tukea muilta aikuisilta. Ajatusten ja

kokemusten vaihto toisten samassa tilanteessa olevien perheiden kanssa voi olla antoisa keino jakaa arjen taakkaa. (Kemppinen & Rouvinen-Kemppinen 2004, 31–32.)

4.3 Vertaistuki

Vertaistuellla tarkoitetaan joko vapaamuotoisesti tai organisoidusti järjestäytynyttä tukea ja apua, jossa samassa elämäntilanteessa olevat tai samankaltaisia asioita kokeneet yksilöt tukevat toisiaan ja ratkovat yhdessä elämäntilannetta. Vertaisryhmän henkilöitä yhdistää esimerkiksi sukupuoli, ikä tai harrastus. Keskeisenä ajatuksena vertaistoinnassa on kokoontua säännöllisesti yhteen jakamaan kokemuksia muiden samanhenkisten ihmisten kanssa. Ryhmässä toisten antama tuki ja mahdollisuus kokemusten vaihtoon on tärkeä apu ongelmien ratkaisemiseksi ja voimavarojen lisäämiseksi. (Järvinen ym. 2007, 166; Malin 2000, 17–18.)

Vertaisryhmän tieto perustuu henkilökohtaiseen tietoon ja kokemukseen. Usein vertaisryhmän jäsenet kokevat saavansa toisilta ryhmänjäseniltä sellaista tietoa ja kokemusta, mitä he eivät muualta voi saada. Ammattikasvattaja ei välttämättä ole elänyt samantlaisessa elämäntilanteessa. (Malin 2000, 18.)

Samassa elämäntilanteessa olevat pystyvät paremmin ymmärtämään ja tukemaan toisiaan. Vertaistuellla on merkitys vanhemmuuden vahvistajana ja perheiden arjen selviytymiskeinojen, käytännön tuen ja elämäntilanteen edistämiseksi. Vanhemmille on tärkeää päästä jakamaan arkeaan muiden samassa elämäntilanteessa olevien vanhempien kanssa. Mikäli vanhemmat saavat tukea omaan kasvatustyöhönsä, ovat he vahvoilla. (Haapio, Koski, Koski & Paavilainen 2009, 44–45; Kemppinen & Rouvinen-Kemppinen 2004, 174.)

Kuullessaan toisten vanhempien käsityksiä vanhemmuudesta ja kokemuksistaan, vanhemmat muodostavat itselleen kuvaa siitä, millaisia he ovat äiteinä ja isinä. Vertaistuen järjestäminen on yhteiskunnalle edullinen ja vaikuttava tapa auttaa vanhempia heidän kasvatustehtävässään. (Haapio ym. 2009, 45.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Avoimen varhaiskasvatuksen palveluihin liittyvää tutkimustyötä on tehty melko vähän. Samoin valtakunnalliset avoimen varhaiskasvatuksen kehittämishankkeet ovat jääneet melko vähäisiksi. Kunnallisesti kehitystyötä on tehty viime vuosien aikana muun muassa osana perhekeskushankkeita tai muita projekteja. Näitä hankkeita rahoittamassa on ollut muun muassa sosiaali- ja terveysministeriö. (Alila & Portell 2008, 21.)

Sosiaalialan osaamiskeskukset ympäri Suomen ovat mukana kehittämässä avoimia varhaiskasvatuspalveluita. Ne ovat mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa muun muassa erilaisia koulutuspäiviä ja seminaareja. Yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa sosiaalialan osaamiskeskukset kartoittavat avoimen varhaiskasvatuksen palveluiden valtakunnallista tilannetta. Niiden alueille on myös perustettu avoimien varhaiskasvatuspalveluiden verkostoja (Kouvolan alueella AVK-verkosto), joiden tavoitteena on kehittää alueellisesti avoimia varhaiskasvatuspalveluja. (Alila & Portell 2008, 24.)

Sain idean tutkimukseeni marraskuussa 2010, kun Kouvolan Sanomissa (14.11.2010) oli artikkeli: *Perhepuistoja kehitetään entistä isommalle joukolle*. Artikkelissa kerrottiin tavoitteesta kehittää Kouvolan kaupungin avoimen varhaiskasvatuksen palveluihin kuuluvien perhepuistojen toimintaa, vastaamaan paremmin lapsiperheiden tarpeita.

Artikkelin lukemisen jälkeen otin yhteyttä Kouvolan varhaiskasvatuskoordinaattoriin, joka neuvoi ottamaan yhteyttä Socomiin, jossa kehittelytyö oli jo käynnissä. Virallisesti aihe vahvistettiin tammikuussa 2011.

Oman kiinnostukseni ja lehdistä lukemiini kirjoitusten perusteella koin, että avoin varhaiskasvatus ja sen palvelut ovat tärkeä toimintamuoto lapsiperheiden tukemisessa. Myös kotihoidossa olevat lapset tarvitsevat sosiaalisia kontakteja, samoin kuin heidän vanhempansa tarvitsevat mahdollisuuksia jakaa ajatuksiaan ja kokemuksiaan toisten vanhempien ja kasvattajien kanssa.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää avoimen varhaiskasvatuksen toimivuutta Kouvolan kaupungin alueella. Tavoitteena oli myös selvittää, miten avointa varhaiskasvatus-

ta ja sen tarjoamia palveluita voitaisiin kehittää vastaamaan paremmin lapsiperheiden tarpeita.

5.1 Tutkimuskysymykset ja tutkimusmenetelmä

1. Onko Kouvolan alueella asuvilla lapsiperheillä kiinnostusta ja tarvetta avoimen varhaiskasvatuksen palveluihin?
2. Miten avoimen varhaiskasvatuksen palveluita voidaan kehittää Kouvolan alueella?

Tutkimus oli suurilta osin kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ihmiset asettavat kysymyksiä ja tulkitsevat asioita valitsemistaan näkökulmista sekä omalla ymmärryksellään. Yhtä asiaa voidaan siis kuvata monella eri tavalla. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Tämä sisältää ajatuksen, että todellisuus on monenkirjava. Tutkimuksessa on kuitenkin otettava huomioon, ettei todellisuutta voi paloitella mielivaltaisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 156–157.)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa suositaan ihmisiä tiedonkeruun välineenä. Ihmisiä haavainnoidaan ja haastatellaan, ennemmin kuin hankitaan tietoa erilaisin mittausvälinein. Kvalitatiivisen tutkimuksen aineiston hankinnassa hyödynnetään laadullisia metodeja. Näiden metodien tarkoituksena on tuoda tutkittavien näkökulmat esille. Metodeja ovat muun muassa teemahaastattelut. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa kohdejoukko on valittu tarkoituksenmukaisesti. (Hirsjärvi ym. 2008, 160.)

Tutkimusmenetelmänä, jonka avulla tutkimusaineisto kerättiin, käytin kyselylomaketta (liite 3), joka täytettiin haastattelun avulla. Kyselylomakkeessa oli monivalintakysymyksiä, avoimia kysymyksiä sekä strukturoidun ja avoimen kysymyksen välimuotoja. Kyselyn tavoitteena oli selvittää, miten avoimen varhaiskasvatuksen palveluita voitaisiin kehittää.

Kyselylomakkeessa ja haastattelussa on aina hyvät ja huonot puolensa. Kyselylomakkeen luotettavuutta parantaa se, että kysymys on jokaiselle henkilölle samanlaisessa

muodossa. Haastattelu taas tuo toimintaan haasteita, koska omalla olemuksella ja läsnäololla saattaa vaikuttaa vastauksiin. (Valli 2001, 101–102.)

5.2 Tutkimuksen toteutus ja aineiston hankinta

Tutkimuksen kohteena olivat Kouvolan seudun lapsiperheet ja etenkin perheet, joissa oli alle kouluikäisiä lapsia. Valinta kohdistui näihin perheisiin siksi, että he olisivat todennäköisin ryhmä, joka saattaisi jo käyttää avoimen varhaiskasvatuksen palveluita tai jotka voisivat olla kiinnostuneita kyseisistä palveluista.

Ennen virallista kyselyn toteuttamista kyselylomaketta testattiin muutamalla lapsiperheellä, sekä sitä työstettiin yhdessä Socomin työntekijöiden ja tutkimusta ohjaavan opettajan kanssa. Virallinen kysely toteutettiin toukokuussa 2011 Kouvolan neljässä neuvolassa haastattelemalla vapaaehtoisia vanhempia.

Neuvolat, joissa kysely toteutettiin, olivat Eskolanmäen, Kuusankosken, Lehtomäen ja Valkealan neuvolat. Nämä alueet valikoituivat useamman alueen joukosta siksi, että haluttiin vertailupohjaa alueille joissa oli tarjolla enemmän avoimen varhaiskasvatuksen palveluita ja alueille, joissa niitä oli vähemmän.

Kysely toteutettiin haastattelemalla vanhempia neuvoloiden tiloissa, mikäli heillä oli kiinnostusta ja aikaa. Vanhemmilla oli halutessaan mahdollisuus ottaa kyselylomake mukaan kotiin täytettäväksi ja palauttaa se valmiiksi maksetussa palautuskuoressa postitse. Kyselyyn osallistuneille vanhemmille kerrottiin haastattelun yhteydessä avoimesta varhaiskasvatuksesta ja Kouvolan alueella olevista palveluista.

6 TUTKIMUSTULOKSET

Kyselyyn mukaan pyydettiin 40 lapsiperhettä. Haastattelu tehtiin neuvoloissa 36 perheelle, ja neljälle perheelle kysely lähti neuvolasta kotiin mukaan. Postin kautta vastauksia palautui yhdeltä perheeltä. Vastausprosentti oli täten 93 %.

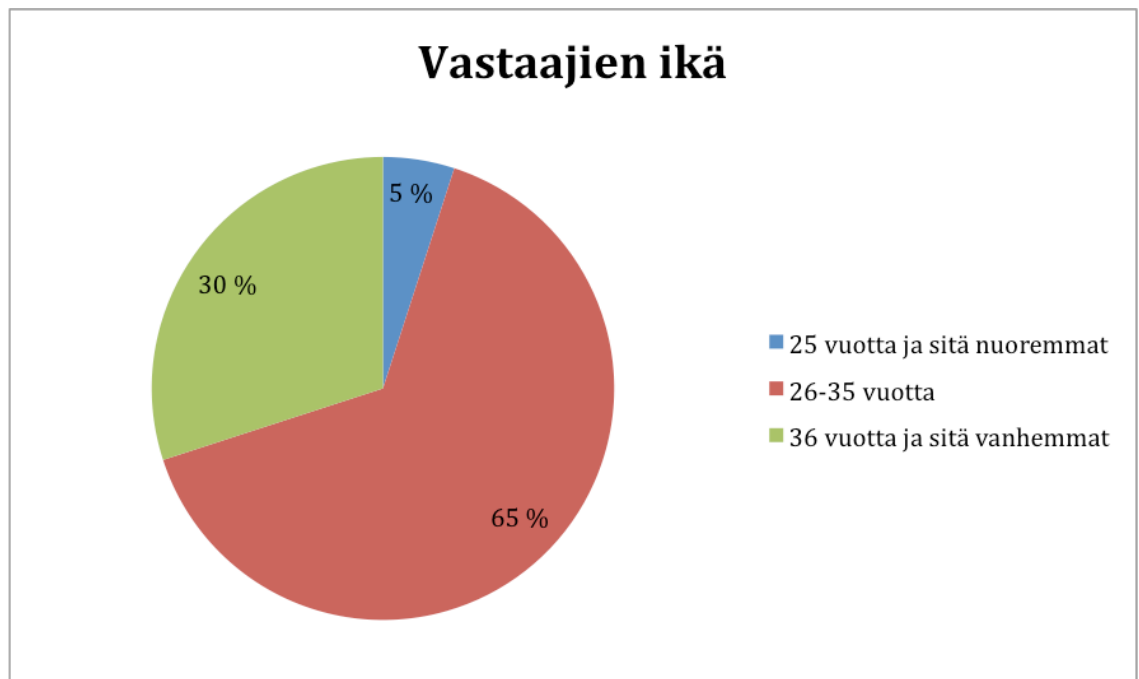
Kyselylomake oli jaettu pääotsikoihin: taustatiedot, palveluihin liittyvät kysymykset niitä käyttäville perheille ja ei käyttäville, sekä kaikille suunnattuihin kysymyksiin,

joiden tarkoituksena oli selvittää vanhempien toiveita toiminnan, tuen tarpeen ja tiedottamisen taustalta.

6.1 Vastaajien taustatiedot

Kyselyyn osallistuneiden määrä jakaantui melko tasaisesti asuinalueittain. Eskolanmäen alueelta osallistui yhdeksän perhettä (24 %), Lehtomäen alueelta kahdeksan perhettä (22 %), Kuusankosken alueelta kymmenen perhettä (27 %) ja Valkealan alueelta kymmenen perhettä (27 %).

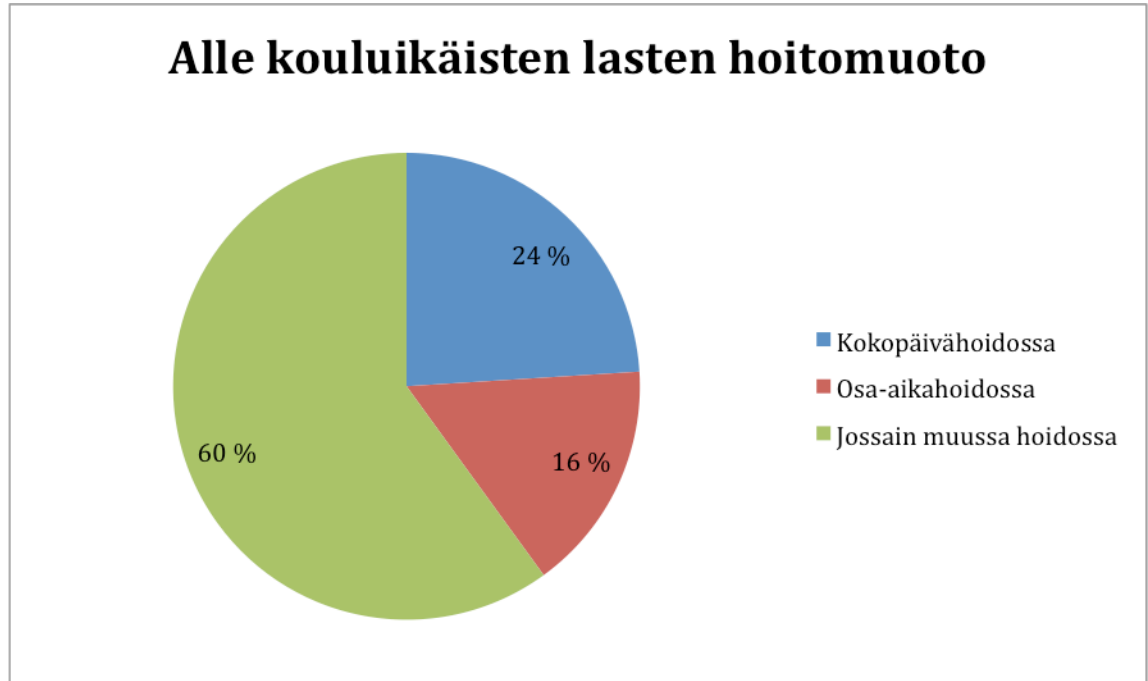
Kyselyyn osallistuneista vanhemmista 92 % oli naisia ja 8 % miehiä. Suurin osa osallistuneista oli 25–35-vuotiaita (kuva 2). Vastaajista 5 % oli 25-vuotiaita tai sitä nuorempia ja 30 % oli yli 36-vuotiaita.

Kuva 2. Tutkimukseen osallistuneiden ikäjakauma

Kyselyssä selvitettiin perheiden kokoa, sekä aikuisten ja lasten määrää perheissä. Perheistä 95 % oli kahden aikuisen perheitä ja 5 % oli yksinhuoltajaperheitä. Yhden lapsen perheitä kyselyyn osallistui 46 %. Perheitä, joissa lapsia oli kaksi, osallistui kyselyyn 22 %, ja perheitä, joissa oli useampi lapsi kuin kaksi, osallistui kyselyyn 32 %. Jokaisessa kyselyyn osallistuneessa perheessä oli vähintään yksi alle kouluikäinen

lapsi. Taustatiedoissa selvitettiin myös, millaisessa hoitomuodossa alle kouluikäiset lapset olivat (Kuva 3). Heistä 24 % oli kokopäivähoidossa, 16 % oli osa-aikahoidossa ja 60 % jossain muussa hoidossa. Suurin osa viimeksi mainituista oli kotihoidossa.

Kuva 3. Alle kouluikäisten lasten hoitomuoto

6.2 Avoimen varhaiskasvatuksen käyttöön liittyvät kysymykset

Kyselyn avulla haluttiin selvittää, tiesivätkö Kouvolan lapsiperheet, mitä olivat avoimen varhaiskasvatuksen palvelut (Kuva 4). Kyselyyn osallistuneista perheistä 19 % tiesi avoimen varhaiskasvatuksen palveluita ja osasi nimetä, että palveluihin kuului muun muassa monipuolinen kerhotoiminta. Perheistä 27 % veikkasi tietävänsä, mitä palveluihin kuului, ja nimesi muun muassa kerhoja ja mahdollisuuksia tavata muita vanhempia. Haastatelluista perheistä 54 % ei tiennyt, mitä olivat avoimen varhaiskasvatuksen palvelut. Tämän kysymyksen yhteydessä vanhemmilta nousikin esille toive, että avoimen varhaiskasvatuksen käsitettä tulisi muuttaa enemmän informatiivisemmaksi. Vanhempien käsityksiä avoimesta varhaiskasvatuksesta:

”Kerhotoimintaa kotihoidossa oleville lapsille.”

”Eikös ne ainakin tarjoa mahdollisuuksia tavata muita vanhempia?”

”Miksi et heti sanonut, että ne on noita kerhoja ja puistoja? Kyllä ne on tuttuja. Tuo käsite vaan oli vieras.”

Kuva 4. Lapsiperheiden tietämys avoimen varhaiskasvatuksen palveluista

Kun oli selvitetty vanhempien käsitys avoimesta varhaiskasvatuksesta, heille kerrottiin, mitä käsite tarkoittaa ja mitä palveluita Kouvolan kaupungin alueella oli tarjolla. Tämän jälkeen kyettiin selvittämään, käyttivätkö perheet avoimen varhaiskasvatuksen palveluita. Perheistä 27 % käytti avoimen varhaiskasvatuksen palveluita. Suosituimmiksi palveluiksi nousivat seurakuntien kerhot. Kyselyyn osallistuneista perheistä 73 % ei kyselyn suorittamishetkellä käyttänyt palveluita. Suurimpana syynä siihen, etteivät nämä perheet käyttäneet avoimen varhaiskasvatuksen palveluita, oli se, että lapsi tai lapset olivat vielä pieniä ja palveluille ei haastatteluhetkellä vielä ollut tarvetta.

6.2.1 Palveluita käyttäneiden perheiden kokemukset ja tarpeet

Avoimen varhaiskasvatuksen palveluita käyttäneiltä perheiltä haluttiin saada tietoa muun muassa, kuinka usein he osallistuivat palveluihin ja mikä oli saanut heidät lähtemään mukaan toimintaan. Mitä kautta he olivat saaneet tietoa avoimen varhaiskas-

vatuksen palveluista? Heidän mielipiteitään palveluiden käytettävyydestä ja riittävydestä Kouvolan alueella. Vanhempien näkemyksiä tärkeistä palveluista ja siitä vastasivatko palvelut heidän odotuksiinsa. Heidän kokemuksi tuensaannista niin henkilökunnalta kuin muilta palveluiden käyttäjiltä. Tietoa toiminnan monipuolisuudesta ja lapsiperheiden näkemyksiä kehittämistarpeista. Heidän kiinnostuksestaan osallistua jatkossa avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan Kouvolassa.

Palveluiden piirissä olleista perheistä 40 % käytti palveluita useammin kuin kerran viikossa. Selvitettäessä syytä, mikä oli saanut vanhemmat lähtemään mukaan toimintaan, esille nousi voimakkaasti sosiaalisten kontaktien luominen niin aikuisille kuin lapsille sekä mahdollisuus nähdä muita perheitä. Muutamat perheistä olivat lähteneet toimintaan mukaan ystävien ja muiden palveluiden piirissä olleiden perheiden innostamana. Syitä siihen, mikä oli saanut vanhemmat lähtemään toimintaan mukaan:

”Pääsee näkemään muita perheitä ja saman ikäisiä lapsia.”

”Hyvä palaute muilta vanhemmilta ja lapset ovat tuntuneet tykkäävän.”

”Mahdollisuus saada lapsille toimintaa ja sosiaalisia kontakteja, kun he eivät ole tällä hetkellä hoidossa.”

”Lähdimme mielenkiinnosta tutustumaan, kun muutamat ystävät innostivat.”

Avoimen varhaiskasvatuksen toiminnasta Kouvolassa tiedotetaan paikallislehdissä, neuvoloissa, ilmoitustauluilla ja Internetissä. Perheistä 36 % oli saanut toiminnasta tietoa neuvoloiden kautta, 28 % oli saanut toiminnasta tietoa ystäviltään ja 36 % oli saanut tietoa muun muassa Internetin kautta.

Tutkimuksen avulla haluttiin tietää palveluita käyttäneiden perheiden mielipiteitä siitä, oliko avoimen varhaiskasvatuksen palveluita helppo käyttää. Kyselyyn osallistuneet perheet olivat yksimielisiä siitä, että palveluita oli helppo käyttää. Perheiltä kysyttiin myös, oliko palveluita Kouvolassa riittävästi. Perheistä 70 % koki, että palveluita oli riittävästi. Tässä yhteydessä on kuitenkin huomioitava se, että näistä perheistä, joiden

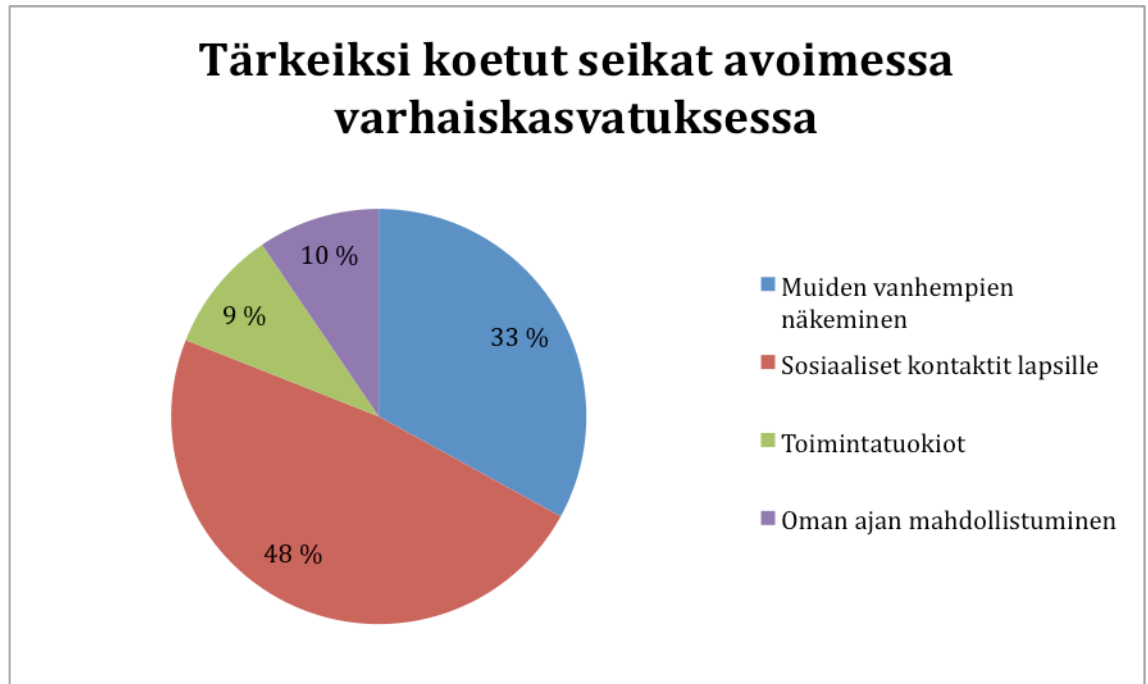
mielestä palveluita oli riittävästi, puolet asui alueilla, joissa palveluita oli tarjolla runsaasti. Ne perheet, jotka kokivat ettei palveluita ollut riittävästi, toivoivat enemmän ja useammin avoimia kerhoja ja että palvelut tavoittaisivat paremmin lapsiperheitä. Lapsiperheiden näkemyksiä palveluiden käytettävyydestä:

”Palvelut on lähellä ja hyvä kun esim. perhepuistojen toimintaan ei tarvitse erikseen ilmoittautua. Toiminta ei siis mitenkään sido ja voi osallistua silloin kun itselle parhaiten sopii.”

”Helppo osallistua toimintaan, vaikka ei tuntisi muita vanhempia.”

”Avoimia kerhoja saisi olla useammin. Esim. tällä hetkellä niitä on vain joka toinen keskiviikko. Toivoisin, että kerhoja järjestettäisiin vähintään kerran viikossa.”

Avoimia varhaiskasvatuksen palveluita käyttäneet perheet nostivat palveluista tärkeimmiksi asioiksi sosiaaliset kontaktit lapsille (48 %) ja mahdollisuuden nähdä muita vanhempia (33 %) (Kuva 5). Kovinkaan monella perheistä ei ollut erityisiä odotuksia avointa varhaiskasvatusta kohtaan. Perheet kuitenkin esittivät toiveen, että toiminta olisi enemmän ohjattua kuin vapaata leikkiä ja että avoimen varhaiskasvatuksen palvelut antaisivat kotihoidossa oleville lapsille valmiuksia ja taitoja esimerkiksi esikouluun varten. Perheistä 80 % koki, että avoimen varhaiskasvatuksen toiminta vastasi heille muodostuneisiin odotuksiin.

Kuva 5. Lapsiperheiden tärkeiksi kokemia seikkoja avoimessa varhaiskasvatuksessa

Perheiden kokemukset tuen saannista kasvatustehtävänsä avoimen varhaiskasvatuksen henkilökunnalta, samoin kuin perheiden kokemukset tuen saannista muilta palvelun käyttäjiltä, jakaantuivat tasaisesti kyselyssä olleiden vaihtoehtojen välillä (Kuva 6 ja Kuva 7). Vanhemmat nostivat esille, että tuki avoimen varhaiskasvatuksen henkilökunnalta oli positiivista ja henkilökunta oli tarvittaessa helposti lähestyttävissä. Toisaalta perheet olivat myös kokeneet, että henkilökunta panosti enemmän toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen kuin vanhempien tai perheiden tukemiseen. Perheiden kokemuksia henkilökunnan tuesta:

”Positiivista. Hyvä, että saa tukea. On olemassa toinen aikuinen, jolta pyytää tarvittaessa apua.”

”Tuntuu, että ohjaajat enemmänkin suunnittelevat toimintaa kuin erityisemmin tukevat vanhempia.”

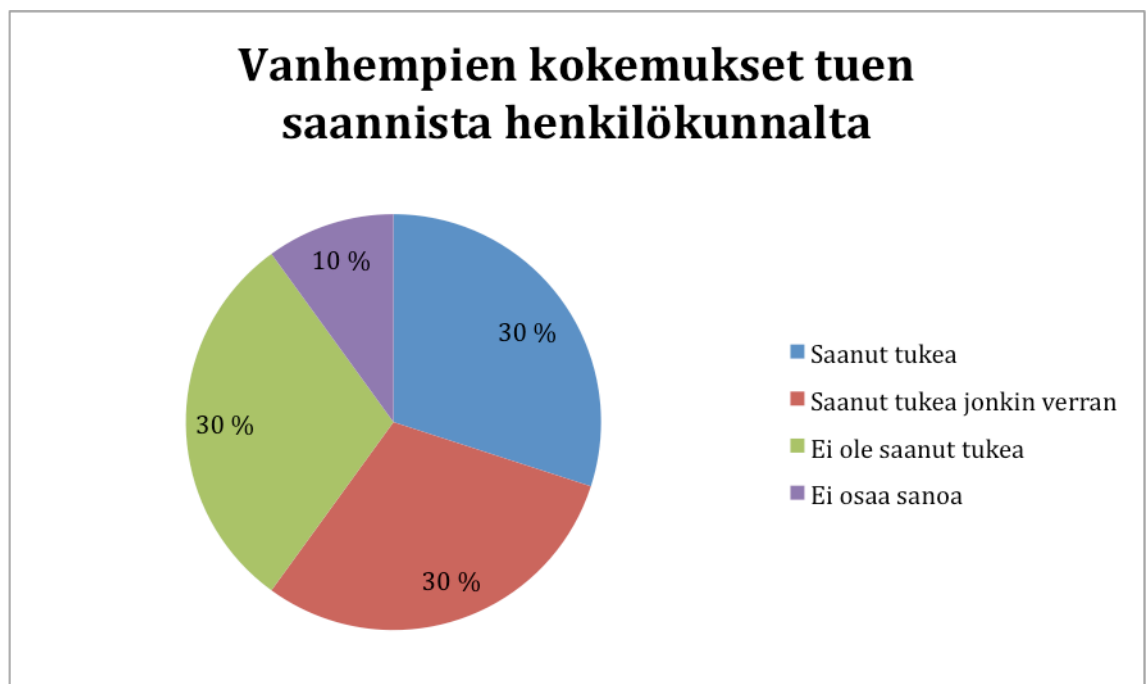
”Heillä on valmiuksia antaa tukea. Henkilökuntaan uskaltaa ja voi ottaa yhteyttä tarvittaessa.”

Kysyttäessä, millaiseksi he kokivat tuen muilta palvelun käyttäjiltä, nousi esille, että vanhemmille oli tärkeää tavata muita vanhempia ja päästä keskustelemaan sekä jakamaan heidän kanssaan kokemuksiaan. Toisaalta esille nousi myös se, että kaikki vanhemmat eivät kokeneet saavansa tukea muilta palveluiden käyttäjiltä. Joissain tapauksissa vanhemmat olivat hyvin vähän tekemisissä toistensa kanssa. Perheiden kokemuksia saamastaan tuesta muilta palvelun käyttäjiltä:

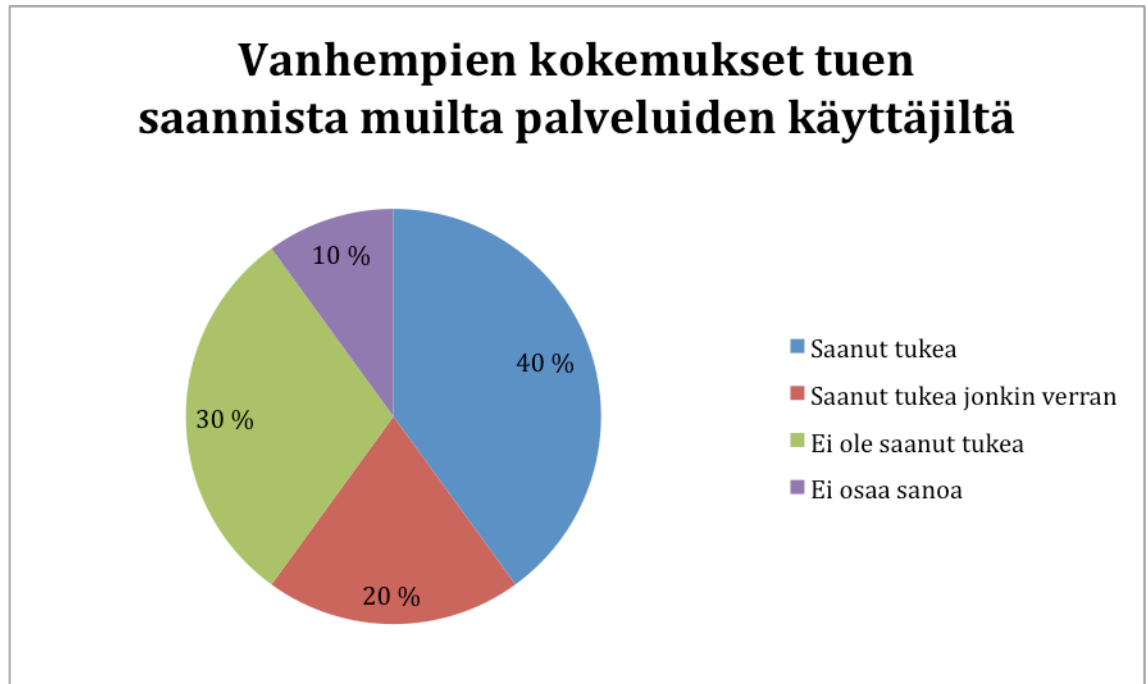
”Kotiäitinä on tärkeää, että pääsee tapaamaan toisia vanhempia ja jakamaan kokemuksia.”

”Ei mitään erityisempiä odotuksia. Tärkeintä, että saa vertaistukea.”

”Positiivista. Olen saanut vertaistukea muilta vanhemmilta.”

Kuva 6. Vanhempien kokemukset tuen saannista henkilökunnalta

Kuva 7. Vanhempien kokemukset tuen saannista muilta palveluiden käyttäjiltä

Toiminnan monipuolisuutta tiedusteltaessa 80 % perheistä koki, että avoimen varhaiskasvatuksen toiminta Kouvolassa oli riittävän monipuolista, ainakin heidän tarpeisiinsa nähden. Kysymyksen yhteydessä nousi esille toiminnan tietynlainen kaavamaisuus: kerhot alkoivat tietyllä tavalla, tietyn toiminnan jälkeen tehtiin jotain tiettyä ja kerhot päättyivät aina samalla tavalla. Tästä huolimatta perheet toivat esille, että toiminta oli monipuolista.

Tutkimuksen avulla haluttiin tietää palveluita käyttäneiden perheiden mielipiteitä avoimesta varhaiskasvatuksesta ja siitä, kokivatko he, että toiminnassa olisi jotain kehitettävää. Palveluita käyttäneiden perheiden kesken mielipiteet jakaantuivat tasaisesti. Puolet perheistä koki, että toiminnassa ei ollut kehitettävää. Toinen puoli perheistä koki, että toimintaa olisi voinut kehittää. He toivoivat toimintaa monipuolisemmaksi. Samoin kaivattiin myös enemmän toimintaa ja aukioloaikojen muutoksia. Perheiden esille nostamia kehittämiskohteita olivat muun muassa:

”Toivoisin enemmän toimintaa, kuten esim. kerhoja.”

”Toimintaa monipuolisemmaksi ja aukioloaikoja voisi pidentää.”

Haastatteluhetkellä 90 % palveluita käyttäneistä aikoi myös jatkossa osallistua avoimen varhaiskasvatuksen palveluihin. Tiedusteltaessa, minkälaisiin palveluihin perheet aikoivat jatkossa osallistua, nousi kolme pääryhmää palveluista: seurakunnan, Mannerheimin Lastensuojeluliiton ja perhepuistojen avoimen varhaiskasvatuksen palvelut. Perheet, jotka eivät jatkossa aikoneet käyttää palveluita, eivät lopettaneet palveluiden käyttöä sen takia, että olisivat tyytymättömiä palveluihin, vaan sen takia, että heillä ei enää ollut tarvetta kyseisiin palveluihin.

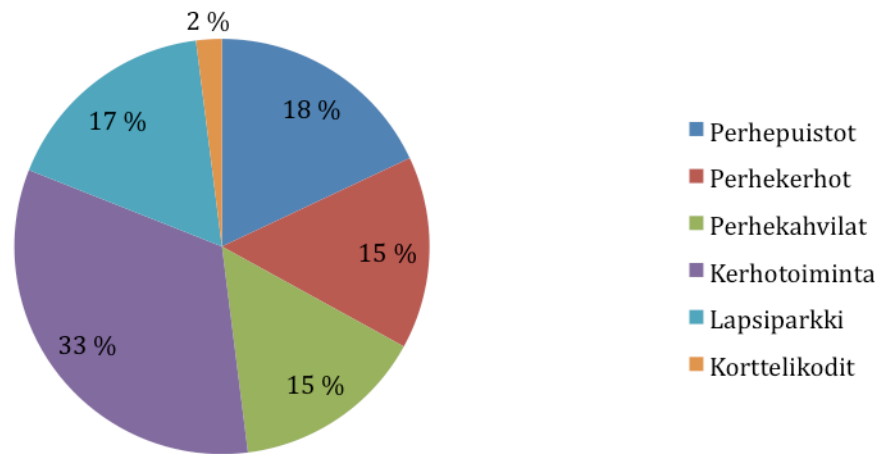
6.2.2 Palveluita käyttämättömien perheiden kiinnostus ja tarpeet

Kyselyyn osallistuneista perheistä 73 % ei käyttänyt haastatteluhetkellä avoimen varhaiskasvatuksen palveluita. Heistä 52 % ei tiennyt, mitä olivat avoimen varhaiskasvatuksen palvelut.

Kyselyn alussa perheiltä, jotka eivät käyttäneet palveluita, kysyttiin, oliko heillä kiinnostusta lähteä mukaan avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan. Perheistä 48 % oli kiinnostunut toiminnasta. He olivat kiinnostuneita muun muassa perhepuistotoiminnasta ja kerhotoiminnasta. Perheistä 33 % oli mahdollisesti kiinnostunut toiminnasta. Vastauksista ei kuitenkaan tullut esiin selkeää ajatusta, että minkälaiseen toimintaan he olisivat halunneet mukaan. Perheistä 19 prosentilla ei ollut kiinnostusta osallistua avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan. Suurin osa näistä perheistä koki, ettei heillä ollut tarvetta kyseisiin palveluihin.

Perheiltä, jotka eivät käyttäneet palveluita, kysyttiin, mistä palveluista he olisivat kiinnostuneita (kuva 8). Eniten mielenkiintoa herättäviksi nousivat kerhotoiminta (33 %), perhepuistot (18 %), lapsiparkki (17 %) ja perhekahvilat (15 %) sekä perhekerhot (15 %). Perheiltä myös tiedusteltiin, olisivatko he kiinnostuneita käyttämään palveluita, mikäli ne olisivat lähempänä perheitä. Perheistä 26 % vastasi, että he olisivat halukkaita käyttämään palveluita, mikäli ne olisivat lähempänä. Perheistä 44 % totesi, ettei palveluiden käyttö ollut etäisyyksistä kiinni, koska palvelut olivat heidän lähellään. Tässä yhteydessä on kuitenkin huomioitava, että näin vastanneista lapsiperheistä 92 % asui alueilla, joissa oli tarjolla palveluita kattavammin.

Lapsiperheiden kiinnostus eri avoimen varhaiskasvatuksen palveluihin

Kuva 8. Lapsiperheitä, jotka eivät olleet palveluiden piirissä, kiinnostaneet palvelut

Kyselyyn osallistuneista perheistä, jotka eivät käyttäneet palveluita, 63 % oli kiinnostunut osallistumaan avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan kerran viikossa. Kyselyyn osallistuneista 33 % oli kiinnostunut osallistumaan toimintaan useammin kuin kerran viikossa. Haastatelluista perheistä 4 % ei osannut sanoa, kuinka usein osallistuisivat toimintaan.

Perheiltä tiedusteltiin myös, oliko avoimen varhaiskasvatuksen palveluissa kehitettävää sen tiedon perusteella, mitä perheillä palveluista oli. Perheistä 52 % koki, että palveluissa ja toiminnassa oli kehitettävää. Perheet nostivat esille muun muassa toiveet siitä, että toimintaa olisi useammin ja palveluita olisi paremmin kaikkien saatavilla. Perheet toivoivat, että avoimen varhaiskasvatuksen palvelut voisivat tarjota hetkelistä lasten hoitoapua, kuten lapsiparkkeja, ja että palveluista tiedottamista kehitettäisiin. Perheistä 33 % koki, että palveluissa ei ollut kehitettävää. Pyydettyäessä perustelua sille, miksi heidän mielestään palveluissa ei ollut tarvetta kehittämiseksi, perheet perustelivat, että koska he eivät olleet mukana toiminnassa, he kokivat, ettei niissä ole kehitettävää. Osa perheistä koki, että toimintaa oli riittävästi, joten palveluissa ei ollut sen takia kehitettävää. Perheistä 11 % ei osannut sanoa, oliko avoimen varhaiskasvatuksen toiminnassa kehitettävää vai ei. Perheiltä esiin tulleita ideoita toiminnan kehittämiseksi:

”Toiminta saisi olla jokapäiväistä. Olisi myös hyvä, jos saisi paremmin lastenhoitoapua, sellaisia lapsiparkkeja.”

”Ympäri kaupunkia voisi ripotella pienryhmätoimintaa.”

”Olisi kiva saada perhepuisto myös Valkealaan, sekä yleisesti lisää toimintaa lapsiperheille.”

6.2.3 Lapsiperheiden tuen tarve ja palveluista tiedottaminen

Kyselyn viimeisessä osiossa haastateltiin kaikkia perheitä heidän tarpeistaan ja toiveistaan koskien vertaistukeen, tukeen lasten hoidossa ja kasvatuksessa sekä liittyen perheiden kokemuksiin avoimen varhaiskasvatuksen tiedottamisesta ja miten perheiden mielestä avoimen varhaiskasvatuksen tiedottamista voitaisiin parantaa.

Vanhemmille ja aikuisille järjestettävästä vertaisryhmätoiminnasta päällimmäisenä nousi esille, että perheet toivoivat yhteistä vertaisryhmätoimintaa samanlaisessa elämäntilanteessa oleville perheille. Samoin perheet toivoivat toimintaa, joka tarjoaisi mahdollisuuden tavata muita perheitä ja vanhempia sekä jakaa keskustelun kautta kokemuksia arkipäiväisistä asioista. Perheet esittivät myös toiveen, etteivät ryhmät olisi aina suunnattuja joko lapsille tai vanhemmille, vaan voisi olla niin sanottuja vanhempi-lapsi-ryhmiä, joissa vanhemmat pääsisivät toimimaan niin lasten kuin muiden aikuisten kanssa. Vanhemmilta nousseita ideoita vertaisryhmätoiminnalle:

”Vertaisryhmiä eri ikäryhmille ja erilaisissa elämäntilanteissa oleville perheille.”

”Vanhemmille kahvihetki, jossa olisi erilaisia alustettuja aiheita, joista voisi keskustella. Me suomalaiset kun olemme hieman huonoja keskustelemaan ilman keskustelun avaajaa.”

”Kaipaisin enemmän avointa toimintaa, johon voisi vaan mennä ilmoittautumatta. Täällä Valkealassa on kyllä kerhoja ja ryhmiä, mutta ne vaativat aina vähintään puolen vuoden sitoutumisen.”

Kovinkaan monella perheellä ei ollut tuen tarvetta lasten hoitoon ja kasvatukseen liittyvissä asioissa, koska monella oli jo olemassa hyvä tukiverkosto, johon he pystyivät tukeutumaan tarpeen tullen. Kuitenkin perheiltä nousi tarpeita ja toiveita, miten perheitä voitaisiin tukea kasvatustehtävässään. Moni perheistä toivoi hetkellistä hoitoapua esimerkiksi asioiden hoitamisen ajaksi, eräänlaista lapsiparkkitoimintaa. Perheet myös kaipasivat avoimen varhaiskasvatuksen kautta monipuolisia käytännön neuvoja lapsiin ja lasten kasvatukseen liittyvissä asioissa. Perheiden toiveena oli niin teemapäiviä kuin infopaketteja. Näissä ideana oli muun muassa se, että vanhemmille kerrottaisiin kasvatukseen liittyvistä asioista, joista ei välttämättä saa tietoa muualta. Perheet myös toivoivat, että avoimen varhaiskasvatuksen toimijat ja ohjaajat olisivat ”herkällä korvalla” ja ohjaisivat perheitä tarvittaessa muiden palveluiden piiriin. Perheiden toiveita tuen saamisesta lasten hoitoon ja kasvatukseen liittyvissä asioissa:

”Kotiäitinä toivoisin, että olisi jokin paikka mihin ottaa tarvittaessa yhteyttä ja mistä voisi kysyä neuvoja ja apuja tarvittaessa.”

”Jokin puhelinnumero tai sähköpostiosoite, johon voisi ottaa yhteyttä kasvatuksellisten asioiden askarruttaessa.”

”Olsi kiva saada tietoa lapsiin liittyvissä asioissa, joista neuvoloissa ei välttämättä muisteta tai keritä kertoa, eikä niistä itse löydä tietoa netistä. Esim. tietoiskuja tai luentoja liittyen lasten hoitoon ja kasvatukseen.”

Kysyttäessä perheiltä, miten he kokivat avoimen varhaiskasvatuksen palveluista tiedottamisen, 35 % perheistä koki, että tiedottaminen oli riittävää (kuva 9). Perheet kokivat, että niin lehdistä kuin myös Internetistä löytyi tietoa toiminnasta ja, että tietoa sai, jos vain etsi ja kyseli. Mielenkiinnon tässä kohtaa herätti se, että näistä perheistä 67 % oli kuitenkin perheitä, jotka eivät haastatteluhetkellä käyttäneet avoimen varhaiskasvatuksen palveluita.

Perheistä 43 % koki, että tiedottaminen oli heikkoa. Kysyttäessä perheiltä, miksi he kokivat tiedottamisen heikoksi, nostivat he esille, että palveluista tiedon joutui etsimään melko pitkälle itse lehdistä sekä Internetistä, esimerkiksi lehdissä oli heidän mielestään melko vähän tietoa avoimesta varhaiskasvatuksesta. Perheet nostivat myös esille sen, että neuvoloista sai tietoa, jos itse kyseli, mutta esimerkiksi lastenneuvoloissa ei kerrottu automaattisesti palveluista. Myös neuvoloiden seinillä oli ilmoituksia ja tietoa palveluista, kuitenkin niitä ei aina huomattu. Perheistä, jotka kokivat, että tiedottaminen oli heikkoa, 63 % oli perheitä, jotka eivät haastatteluhetkellä käyttäneet avoimen varhaiskasvatuksen palveluita.

Perheistä 14 % koki, että tiedottaminen oli riittämätöntä. Perheet toivat esille, että jos palveluista halusi tietoa, joutui tiedon itse etsimään ja kyselemään erilaisilta toimijoilta. Tiedottamisen riittämättömäksi kokeneet perheet olivat kaikki sellaisia perheitä, jotka eivät haastatteluhetkellä käyttäneet avoimen varhaiskasvatuksen palveluita. Heistä 80 % olisi kiinnostunut käyttämään palveluita. Perheistä 8 % ei osannut sanoa, oliko palveluista tiedottaminen riittävää vai riittämätöntä.

Tiedottamisesta keskustellessa nousi uudelleen esiin avoimen varhaiskasvatuksen käsite. Käsite oli lapsiperheille vieras, eivätkä he olleet tienneet, mitä avoimella varhaiskasvatuksella oli tarkoitettu.

Kuva 9. Lapsiperheiden kokemukset avoimen varhaiskasvatuksen tiedottamisesta

Perheiltä kysyttiin myös, miten avoimen varhaiskasvatuksen tiedottamista voitaisiin parantaa. Perheistä suurin osa toivoi, että avoimen varhaiskasvatuksen palveluille saataisiin enemmän näkyvyyttä. Näkyvyyden parantamisessa nousi esille kolme pääkoh-
taa: tietoa toiminnasta lehtiin, neuvoloiden kautta tietoa palveluista sekä tietoa toimin-
nasta suoraan postitse lapsiperheille. Lisäksi vanhemmat toivoivat toiminnasta selkeitä
tietoja Internetiin ja esitteitä toiminnasta sekä palveluista. Vanhempien nostamia kehi-
tysideoita tiedottamisen parantamiseksi:

”Näkyvyyttä voisi olla enemmän esim. paikallislehdissä. Neuvoloissakin voisi kertoa palveluista.”

”Neuvoloihin ja nettiin selkeät ajat milloin ja missä ryhmät kokoontuu ja kenelle ne on tarkoitettu.”

”Olisi kiva, jos postin kautta tulisi suoraan kotiin tietoa esim. esitteitä palveluista.”

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tulokset osoittivat, että kouvolaalaisilla lapsiperheillä olisi kiinnostusta ja tarpeita avoimen varhaiskasvatuksen palveluihin. Kuitenkin Kouvolan kaupungin, alueen seurakuntien ja kolmannen sektorin tarjoamissa palveluissa olisi vielä kehitettävää, jotta ne vastaisivat paremmin lapsiperheiden tarpeisiin ja toiveisiin.

Käsitteenä *avoin varhaiskasvatus* oli melko vieras Kouvolan alueen lapsiperheille. Edes kaikki palveluita käyttäneet lapsiperheet eivät tiedäneet, että heidän käyttämänsä palvelut kuuluivat avoimen varhaiskasvatuksen piiriin. Vanhemmat toivoivat, että käsitettä muutettaisiin enemmän informatiivisemmaksi, koska nykyinen käsite ei sellaisenaan tuntunut tuovan perheille tarpeeksi tietoa toiminnasta. Käsitteenä *avoin varhaiskasvatus* on valtakunnallisestikin melko uusi, joten ei ihme, jos se ei ole vielä kuntatasollakaan tullut kunnolla palveluiden käyttäjien tietoisuuteen. Mikäli Kouvolan kaupungissa päädytään pysymään valtakunnallisessa käsitteessä, olisi syytä informoida lapsiperheitä siitä, mitä avoimella varhaiskasvatuksella tarkoitetaan, minkälaisia palveluita se pitää sisällään, sekä tuoda käytännössä palveluita ja toimintaa paremmin esille, jotta lapsiperheiden tietoisuus niin itse avoimen varhaiskasvatuksen käsitteestä kuin sen tarjoamista palveluista laajenisi lapsiperheiden keskuudessa.

Tutkimus osoitti, että palveluita käyttäneistä lapsiperheistä suurin osa oli tyytyväisiä Kouvolassa tarjottuihin avoimen varhaiskasvatuksen palveluihin. Monet näistä perheistä olivat myös kiinnostuneita jatkossa käyttämään palveluita. Osa niistä perheistä, jotka eivät haastatteluhetkellä käyttäneet avoimen varhaiskasvatuksen palveluita, olivat kiinnostuneita palveluista.

Tutkimukseen osallistuneista perheistä monet hoitivat lapsiaan kotona, joten avoimen varhaiskasvatuksen tarjoamista toiminnoista koettiin olevan hyötyä vanhempien jakamisen ja kasvatustehtävän tukemisessa. Avoimen varhaiskasvatuksen palveluiden avulla vanhemmat kokivat saavansa mahdollisuuden tavata muita vanhempia ja perheitä. Vanhemmilla oli mahdollisuus jakaa ajatuksiaan ja kokemuksiaan muiden samassa tilanteessa olevien vanhempien kanssa ja vanhemmat saivat kokemuksia siitä, etteivät olleet yksin, vaan muutkin perheet kokivat samanlaisia tilanteita. Toiminnassa tärkeäksi nostettiin se, että ihmiset olivat samanlaisessa elämäntilanteessa ja saman-

henkisiä. Ihmisten on siis helpompi lähestyä samoja asioita kokeneita ihmisiä ja jakaa ajatuksiaan ja mielipiteitään samanlaisista kokemuksista.

Avoimen varhaiskasvatuksen toiminnalla koettiin olevan myös merkitystä lapsen kasvulle ja kehitykselle. Suurin osa alle kouluikäisistä lapsista oli kuitenkin kotihoidossa, joten avoimen varhaiskasvatuksen palveluiden kautta heille muodostui mahdollisuus luoda sosiaalisia kontakteja sekä mahdollisuus virikkeisiin ja toimintaan, joita ei välttämättä kodeissa pystytty tarjoamaan. Vanhempien mielestä sosiaalisten kontaktien mahdollistuminen oli yksi tärkeimmistä avoimen varhaiskasvatuksen osa-alueista. Sosiaalisten kontaktien toivottiin antavan lapsille valmiuksia tulevaisuutta ajatellen. Esimerkiksi kotihoidossa oleville lapsille muodostui mahdollisuus tavata avoimen toiminnan ja erilaisten kerhojen kautta muita lapsia ja tätä kautta vanhemmat kokivat, että lasten siirtyminen koulumaailmaan tulisi olemaan helpompaa.

Perheet kokivat avoimen varhaiskasvatuksen palvelut helposti lähestyttäviksi, koska toiminta ei vaatinut erillistä ilmoittautumista eikä velvoittanut osallistumaan esimerkiksi jokaiseen kerhokertaan. Lapsiperheet kokivat positiiviseksi mahdollisuuden osallistua toimintaan juuri silloin, kun se heidän aikatauluunsa sopi. Erilaiset ilmoittautumiset ja sitoutumisvelvollisuus kerhoihin ja muuhun toimintaan saattavat olla lapsiperheiden tilanteessa hankalia. Elämäntilanteen muutokset ja perheen normaali arki saattavat olla haastavia alle kouluikäisten lasten kanssa sekä erilaiset tapaamiset neuvoloiden ja muiden lasten elämään liittyvien toimijoiden kanssa verottavat perheiden aikaa osallistua sitoutumista vaativiin toimintoihin.

Tutkimuksen avulla nousivat selkeiksi avoimen varhaiskasvatuksen palveluiden kehittämiskohteiksi palveluiden saatavuus, toiminnan yleinen kehittäminen sekä tiedottaminen. Samat kehittämiskohteet olivat nousseet esille Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen verkostossa, jossa on ryhdytty suunnittelemaan, miten toimintaa voitaisiin kehittää. Uskon, että avoimen varhaiskasvatuksen verkoston kehittämistyötä edesauttaa, konkreettinen tieto siitä, mitä lapsiperheet Kouvolassa toivovat.

Lapsiperheet toivoivat, että palvelut olisivat helposti saatavilla koko Kouvolan kaupungin alueella. Toiveena oli, että myös taajama-alueiden ulkopuolella olevia lapsiperheet huomioitaisiin ja perhepuistojen kaltaisia pisteitä järjestettäisiin myös keskus-

ten ulkopuolelle. Tärkeänä vanhemmat pitivät, että palvelut olisivat lähellä, jotta niihin pääsisi esimerkiksi lasten kanssa kävelemällä, eikä tarvitsisi pitkiä matkoja matkustaa erilaisilla kulkuneuvoilla. Palveluiden läheisyydellä on siis melko suuri merkitys, lähteekö toimintaan mukaan vai ei, vaikka monet lapsiperheet haastatteluhetkellä kertoivatkin, ettei etäisyyksillä ole niin suurta merkitystä palveluihin osallistumisessa.

Haastattelussa nousi myös esille, että lapsiperheet toivoisivat rakenteellisia muutoksia palveluihin. Toivottiin, että toimintaa olisi useammin ja toiminta-aikoja muutettaisiin. Nyt monet kerhot ja erilaiset ryhmät oli järjestetty esimerkiksi kerran viikossa tai joka toinen viikko. Kuitenkin vanhemmat kaipaisivat mahdollisuutta tavata toisiaan jopa viikoittain, ellei useamminkin. Toiminta-aikojen muuttamisessa nousi esille, että vanhemmat kokivat toiminnan olevan painottunut aamuun tai aamupäivään. Toiveena kuitenkin olisi, että toimintaa järjestettäisiin myös iltapäivisin. Uskon, että lapsiperheitä saattaisi kiinnostaa myös iltaisin järjestettävä toiminta, jolloin myös mahdollisesti työssäkäyvälläkin vanhemmalla olisi mahdollisuus päästä mukaan. Haastatteluiden yhteydessä perheet nostivat esille toiminnan kaavamaisuuden. Perheet eivät suoranaisesti todenneet, että kaavamaisuus olisi huono asia, mutta kuitenkin perheiden kommentaista jäi vaikutelma, että perheet toivoisivat jonkinlaista muutosta toiminnan kaavamaisuuteen.

Kotona lapsiaan hoitavat perheet kaipasivat avoimen varhaiskasvatuksen palveluihin myös lapsiparkkitoimintaa, joka mahdollistaisi vanhemmille aikaa omien asioiden hoitamiseen. Tutkimukseen osallistuneilta lapsiperheiltä tuli myös idea eräänlaisesta auttavasta puhelimesta tai sähköpostista. Mahdollisuudesta ottaa yhteyttä johonkin tiettyyn henkilöön silloin, kun kasvatukselliset asiat askarruttavat tai kun perheet tarvitsisivat apua ja neuvoja joissain lapsiin ja niiden hoitoon liittyvissä asioissa. Vanhempien vastauksista ilmeni, että oli hyvä, kun Kouvolassa oli tarjolla avoimen varhaiskasvatuksen toimintaa, joka toimi vaihtoehtona päivähoidolle. Vanhemmat toivat myös esille sen, että avoimen varhaiskasvatuksen palveluilla, kuten muillakin kaupungin tuottamilla palveluilla, tulisi olla kykyä pysyä nyky-yhteiskunnan tarpeiden perässä. Palveluiden tulisi kyetä vastaamaan erilaisiin ja koko ajan muuttuviin tarpeisiin sekä huomioida erilaiset palveluiden käyttäjät.

Suurimpana kehittämiskohteena nousi esille avoimen varhaiskasvatuksen toiminnasta ja palveluista tiedottaminen. Moni lapsiperheistä olisi kiinnostunut käyttämään avoimen varhaiskasvatuksen palveluita, mutta tiedon puutteen takia he eivät olleet osanneet lähteä toimintaan matkaan. Toiveena oli, että tiedottamista lisättäisiin niin lehtiin, Internetiin kuin myös tuotettaisiin erilaisia esitteitä, joita voitaisiin jakaa niin neuvoloissa kuin muissa lapsiperhepalveluissa. Perheet kaipasivat, että palveluista kerrottaisiin selkeästi, missä toimintaa järjestetään, milloin sitä on ja kenelle tai minkä ikäisille mikäkin ryhmä tai kerho on suunnattu. Tiedottamisen kehittämisessä ja toteuttamisessa on aina muistettava, että palveluita koskevat tiedot tulisi olla mahdollisimman helposti löydettävissä ja selkeästi esillä. Tiedottamisessa on myös huomioitava tietojen jatkuva päivittäminen. Erilaiset esitteet ja Internet sivut vanhenevat hyvin nopeasti, ja niiden päivittäminen vaatii aina vähintään yhden ihmisen työpanoksen.

Suuri merkitys on sillä, minkälaisilla esitteillä ja mainoksilla toimintaa markkinoidaan lapsiperheille. Mitä mielenkiintoisempi ja selkeämpi esite tai mainos on, sitä mielenkiintoisempi ja houkuttelevampi sitä on lukea. Esitteiden ei tarvitse olla mitään paksuja opuksia, vaan yksinkertaiset toiminnasta tietoa antavat esitteet riittävät. Haastatteluiden yhteydessä lapsiperheet antoivat paljon kiitosta Mistä kaveri? Avoimet varhaiskasvatuspalvelut Kouvolassa -esitteestä, ja niitä toivottiin enemmän jakoon kaikkiin lapsiperhepalveluihin.

8 POHDINTA

Opinnäytetyön tekeminen oli haastava, mutta samalla hyvinkin mielenkiintoinen ja opettavainen prosessi. Prosessin käynnistämisessä ja kyselylomakkeen suunnittelussa suurena apuna olivat opinnäytetyön toimeksiantajan, Socomin, työntekijät ja ohjaava opettaja sekä kyselylomaketta esitelleen ystäväperheet. Suunnitelmaseminaarissa sain yleisöltä hyviä kommentteja ja ideoita opinnäytetyön kyselylomakkeen muokkaamiseen ja toteuttamiseen, sitä kautta sain intoa ja potkua haastatteluiden toteuttamiseen.

Lapsiperheiden haastatteleminen neuvoloissa oli mielenkiintoista ja antoisaa. Samalla pystyin myös havainnoimaan, miten neuvoloissa oli toteutettu avoimen varhaiskasvatuksen palveluista tiedottaminen. Haastattelujen lomassa seurailin neuvoloiden seinillä

olevia ilmoituksia palveluista. Neuvoloiden välillä oli eroja, kuinka paljon seinillä oli tietoa toiminnasta. Itse koin, että erilaiset mainokset ja tiedotteet hukkuivat joidenkin neuvoloiden seinille. Seinillä saattoi olla hyvinkin paljon erilaisia mainoksia ja julisteita vierä vieressä, ja niistä muodostui yksi iso sekalainen rykelmä. Toisissa neuvoloissa taas mainoksia ja julisteita oli melko niukasti, mutta avoimesta varhaiskasvatuksesta tiedottavat mainokset olivat valkoisella paperilla, jotka taas hukkuivat neuvoloiden valkoisille seinille, eikä niihin tullut sitä kautta ohi kävellessä kiinnitettyä huomiota.

Haastatteluiden avulla koin saavani enemmän irti perheistä ja heidän tarpeistaan, koska keskustelun avulla perheet toivat avoimemmin esille heille tärkeitä asioita kuin täyttämällä kyselylomaketta itse. Haastatteluiden alkuvaiheessa minua hieman jännitti, kuinka moni lapsiperhe olisi halukas osallistumaan haastatteluun, mutta näin jälkikäteen ajateltuna olen iloinen, että näinkin moni lapsiperheistä oli kiinnostunut vaikuttamaan ja viemään tietoa avoimen varhaiskasvatuksen tarpeista eteenpäin.

Teoriaosuuden kirjoittaminen toi itselle uutta tietoa niin avoimesta varhaiskasvatuksesta kuin myös varhaiskasvatuksesta. Opinnäytetyötä oli mielekästä tehdä, koska aihekokonaisuus kiinnosti itseäni ja työlläni tulisi olemaan merkitys kehitettäessä avointa varhaiskasvatusta Kouvolan alueella, koska avoimen varhaiskasvatuksen verkosto tulisi hyödyntämään sitä kehittämistyössään. Halusin myös tuoda lapsiperheiden ajatuksia esille, koska he ovat juuri se ryhmä, jotka palveluita käyttävät ja heidän tarpeidensa perusteella toimintaa tulisi kehittää.

Jatkotutkimusaiheeksi ehdottaisin lapsiperheiden kokemusten ja toiveiden selvittämistä avoimen varhaiskasvatuksen palveluista muutaman vuoden kuluttua, kun avoimen varhaiskasvatuksen verkosto on työstänyt tavoitteitaan ja kehittänyt toimintaa omista lähtökohdistaan sekä tämän tutkimuksen perusteella nousseista lähtökohdista. Jatkotutkimuksen kautta kyettäisiin selvittämään, miten kehittämistyö on edennyt ja onko ajan myötä lapsiperheille muodostunut uudenlaisia tarpeita ja toiveita palveluiden suhteen.

Vain pienellä määrällä Kouvolan lapsiperheistä oli tietoa avoimen varhaiskasvatuksen palveluista ja niiden tarjonnasta, mutta kuitenkin lapsiperheet olivat selkeästi kiinnos-

tuneita toiminnasta sekä halukkaita käyttämään palveluita. Avoimen varhaiskasvatuksen palveluilla on suuri merkitys niin lapsen kuin vanhempien kannalta. Kotihoidossa oleville lapsille kyetään tarjoamaan monipuolista toimintaa, joka tukee lasten kasvua ja kehittymistä sekä antaa valmiuksia esimerkiksi kouluun. Palveluiden avulla vanhemmat saavat tukea kasvatustehtäväänsä varhaiskasvatuksen ammattilaisilta ja vertaistukea muilta palveluita käyttäviltä perheiltä. Vanhempien jaksamisen kannalta on tärkeää päästä jakamaan ajatuksiaan ja kokemuksiaan etenkin muiden samanlaisessa tilanteessa olevien perheiden kanssa.

Palveluita kehitettäessä on aina muistettava huomioida palveluita käyttävien tarpeet ja toiveet. Kouvolan alueella avoimen varhaiskasvatuksen palvelut ovat monipuolisia. Kuitenkin niin lapsiperheet kuin avoimen varhaiskasvatuksen verkostokin ovat huomioineet, että palveluiden tarjontaa tulisi laajentaa, jotta ne tavoittaisivat paremmin lapsiperheitä. Aina ei mielestäni tarvitse rakentaa uusia toimipisteitä, vaan tarjontaa voidaan myös laajentaa kattavammalla yhteistyöllä eri toimijoiden välillä. Tällä tarkoitan sitä, että esimerkiksi syrjäisemmillekin alueille saadaan monipuolista toimintaa, kun erilaiset toimijat kehittävät toimintaa yhteistyössä ja hyödyntävät paikallisia tiloja.

Toivon, että tutkimuksesta on ollut apua niin palveluita tuottavien tahojen kuin lapsiperheidenkin kannalta. Toivon myös, että tutkimukseni tulokset auttavat kehittämään avoimen varhaiskasvatuksen palveluita paremmin lapsiperheiden tarpeita vastaaviksi.

LÄHTEET

Alila, K. & Portell, T. 2008. Leikkitoiminnasta avoimeen varhaiskasvatukseen. Avointen varhaiskasvatuspalvelujen nykytila ja kehittämistarpeet 2007. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2008:14. Helsinki.

Essa, E. L. 2010. Introduction to Early Childhood Education. Sixth edition. USA: Wadsworth.

Eteläisen alueen päiväkodit. Kouvola kaupungin Internet-sivut. Saatavissa: <http://www.kouvola.fi/palvelut/paivahoito/paivakodit/etelainenalue.html> [viitattu 22.8.2011].

Färkkilä, N., Kahiluoto, T. & Kivistö, M. 2006. Lasten päivähoidon tilannekatsaus. Syyskuu 2005. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2006:16. Helsinki.

Haapamäki, J. 2000. Näkökulmia päivähoidon yhteisöllisyyteen. Teoksessa Haapamäki, J., Kaipio, K., Keskinen, S., Uusitalo, I. & Kuoksa, M. Yhteisö kasvattaa. Päivähoito oppimis- ja kasvatusyhteisönä. Helsinki: Tammi. S. 14–25.

Haapio, S., Koski, K., Koski, P. & Paavilainen, R. 2009. Perhevalmennus. Helsinki: Edita.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita. 13.–14., osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Häkä, A., Kuokkanen, H. & Virolainen, A. (toim.) 2006. Lapsen parhaaksi. Lähihoitaja varhaiskasvattajana. Helsinki: Edita Prima.

Järvinen, M., Laine, A. & Hellman-Suominen, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2008. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Stakes. Oppaita 63. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kemppinen, P. & Rouvinen-Kemppinen, K. 2004. Lasten kasvatuksen aarrearkku. Vantaa: Kannustusvalmennus P. & K. Oy.

Keskisen alueen päiväkodit. Kouvola kaupungin Internet-sivut. Saatavissa: <http://www.kouvola.fi/palvelut/paivahoito/paivakodit/keskinenalue.html> [viitattu 22.8.2011].

Kotiperhepäivähoito alueittain. Kouvola kaupungin Internet-sivut. Saatavissa: <http://www.kouvola.fi/palvelut/paivahoito/perhepaivahoito.html> [viitattu 22.8.2011].

Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen verkosto. 2011 Saatavissa: http://www.socom.fi/dokumentit/kehikko/tietopankki/2011_avk_verkosto_Kouvolan_ohjausryhma.pdf [viitattu 28.8.2011].

Kouvolan perhepuistojen viikko-ohjelmat. Kouvola kaupungin Internet-sivut. Saatavissa: <http://www.kouvola.fi/palvelut/paivahoito/perhepuistot.html> [viitattu: 9.8.2011].

Kouvolan perhepuistot. Kouvola kaupungin Internet-sivut. Saatavissa: <http://www.kouvola.fi/palvelut/paivahoito/perhepuistot.html> [viitattu: 9.8.2011].

Kouvolan varhaiskasvatus. Kouvola kaupungin Internet-sivut. Saatavissa: <http://www.kouvola.fi/yhteystiedot/sivistystoimenpalvelut/tuotannonjohto/lastenjanuortenpalvelut/varhaiskasvatuspaivahoito.html> [viitattu 22.8.2011].

Kouvolan varhaiskasvatuspalvelut avoin toiminta. Päivitetty 14.1.2009. Saatavissa: http://www.socom.fi/dokumentit/kehikko/tietopankki/2011_Kouvolan_varhaiskasvatuspalvelut_Avoim_toiminta.pdf [viitattu 28.8.2011].

Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin kehittäminen - Kehikko - Esittely. Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen Internet-sivut Saatavilla: http://www.socom.fi/hankkeet/h_kehikko_esittely.html [Viitattu 14.9.2011].

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin kehittäminen – Kehikko – Kehittämiskohteet. Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen Internet-sivut Saatavilla: http://www.socom.fi/hankkeet/h_kehikko_kehittamiskohteet.html [viitattu 14.9.2011].

Lehmuskoski, A. & Kuusisto-Niemi, S. 2008. Sosiaalialan sanasto asiakastietojärjestelmää varten. Stakesin raportteja 30/2008. Helsinki.

Malin, M.-L. 2000. Verkostot ja vertaiset. Helsinki: Helsingin painoteollisuus Oy.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Kouvolan paikallisyhdistys. Kouvolan paikallisyhdistys ry:n Internet-sivut. Saatavilla: <http://kouvola.mll.fi/perhekahvila/> [viitattu 9.9.2011].

Mistä kaveri? Avoimet varhaiskasvatuspalvelut Kouvolassa -esite.

Ojell, R. 2009. Herätteitä kirkon varhaiskasvatussuunnitelmaprosessiin, 9. osa. Kirkon varhaiskasvatus ja lapsi- ja perhetyö. Pikkuväki 3/2009.

Pohjoisen alueen päiväkodit. Kouvolan kaupungin Internet-sivut. Saatavilla: <http://www.kouvola.fi/palvelut/paivahoito/paivakodit/pohjoinenalue.html> [viitattu 22.8.2011].

Ryhmäperhepäiväkodit. Kouvolan kaupungin Internet-sivut. Saatavilla: <http://www.kouvola.fi/palvelut/paivahoito/ryhmaperhepaivakodit.html> [viitattu 22.8.2011].

Schmitt, F. 2006. Riittävän hyvä vanhemmuus. Teoksessa Sinkkonen, J. (toim.) Pesästä lentoon. Kirja lapsen kehityksestä kasvattajalle. 3. painos. Helsinki: WSOY, s. 298–326.

Stenius, T. & Karlsson, L. 2005. Yhdessä lasten kanssa – seikkailu osallisuuteen. Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Saatavilla: http://www.edu.helsinki.fi/lapsetkertovat/Julkaisut/Stenius_Karlsson_Yhdessalastenka_nssa.pdf [viitattu 19.9.2011].

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731.

Tamminen, T. 2005. Olipa kerran lapsuus. 2. painos. Helsinki: WSOY.

Kasvun kumppanit verkkopalvelu. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavilla: http://kasvunkumppanit.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/palvelut/varhaiskasvatuspalvelut [viitattu 8.8.2011].

Tietoa varhaiskasvatuksesta. Kouvolan kaupungin Internet-sivut. Saatavilla: <http://www.kouvola.fi/palvelut/paivahoito.html> [viitattu 22.8.2011].

Tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANet. Saatavilla: <http://uusi.sotkanet.fi/portal/page/portal/etusivu/hakusivu/tulossivu?regionCount=1¤tE-vent=getData&sexCount=1&setId=p85c1a784c430d8edc3b86ac10c45219222bca7f6c404d6&indCount=3&yearCount=3> [viitattu 14.9.2011].

Tilastokeskuksen käsitteet ja määritelmät. Tilastokeskuksen Internet-sivut Saatavilla: <http://www.stat.fi/meta/kas/perhe.html> [viitattu 22.8.2011].

Perheiden määrän kasvu hidastui. 2011. Tilastokeskus. Tilastokeskuksen Internet-sivut Saatavilla: http://www.stat.fi/til/perh/2010/perh_2010_2011-05-27_tie_001_fi.html [viitattu 22.8.2011].

Valli, R. 2001. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (Toim.) Ik-kunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-Kustannus, s. 100–112.

Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. 2002:9. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja. Helsinki: Edita Prima Oy.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2009. Stakes oppaita 56. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Yksityiset päivähoitoyksiköt Kouvolan kaupungin alueella. Kouvolan kaupungin Internet-sivut.

Saatavilla:

<http://www.kouvola.fi/palvelut/paivahoito/paivakodit/yksityisetaivahoitoyksikot.htm>

1

[viitattu

22.8.2011].

MITÄ AVOIN VARHAISKASVATUS ON?

Avoim varhaiskasvatus tarjoaa lapsiperheille ohjattua toimintaa, yhdessä olemista, leikkiä, vertaistukea, tukea vanhemmuuteen, tapahtumia, juhlia ja kerhotoimintaa.

Kouvolan kaupunki järjestää viitenä päivänä viikossa kolmessa **perhepuistossa** avointa varhaiskasvatustoimintaa. Perhepuistot tarjoavat monipuolista toimintaa kotona oleville lapsille ja heidän vanhemmilleen.

Mannerheimin lastensuojeluliitto (MLL) on kansalaisjärjestö, jonka tarkoituksena on edistää lapsen ja lapsiperheen hyvinvointia. MLL:n paikallisyhdistykset tarjoavat erilaista toimintaa: mm. perhekahvila, kerhoja sekä vertaisryhmiä. Esimerkiksi perhekahvila on kaikille avoin kokoontumispaikka, jossa vanhemmilla on mahdollisuus saada juttuseuraa, tukea ja tietoa sekä lapsilla mukavaa tekemistä toisten lasten kanssa.

Seurakuntien lapsi- ja perhetyö pohjautuu kristilliseen näkemykseen ja toiminta koostuu päiväkerho-, pyhäkoulu- ja perhekerhotoiminnasta sekä erityistapahtumista.

AVOIMEN VARHAISKASVATUKSEN VERKOSTO

Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen toimijat ovat verkostoituneet yhteistyöverkostoksi kehittämään yhdessä kouvolaalaisille lapsiperheille suunnattuja avoimia varhaiskasvatuspalveluja.

Lisätietoja kehittämisestä saa verkoston ohjausryhmältä:

Puheenjohtaja Päivi Teräväinen,
varhaiskasvatuksen suunnittelija
paivi.teravainen@kouvola.fi

Helena Kuusisto, varhaiskasvatuspääliikö
helena.kuusisto@kouvola.fi

Anita Nikkanen, varhaiskasvatuksen
koordinaattori
anita.nikkanen@kouvola.fi

Päivi Äärinen, vt. lastensuojelun
avopalveluiden palvelupääliikö
paivi.aarinen@kouvola.fi

Merja Sylgren, päiväkotien
toiminnanjohtaja, MLL
merja.sylgren@mll-kouvola.fi

Eila Katajisto, vt. lapsityön johtaja,
Kouvolan seurakunta
eila.katajisto@evl.fi

Marjo-Riitta Peiponen, lapsityön
koordinaattori, Kouvolan seurakuntayhtymä
marjoriitta.peiponen@evl.fi

MISTÄ KAVERI?

AVOIMET VARHAISKASVATUSPALVELUT KOUVOLASSA

**Lisätietoja ja
palvelukartta osoitteessa
www.kouvola.fi/varhaiskasvatus**

KOUVOLAN KAUPUNGIN PERHEPUISTOT

- Pentsojan perhepuisto**, Tasankotie 4,
Kouvola. perhepuisto.kuovi@kouvola.fi
- Kuovin perhepuisto**, Lohitie 4, Kouvola.
Perhepuisto.pentsoja@kuovi.fi
- Rekolan perhepuisto**, Kotkantie 14,
Kuusankoski. www.kouvola.fi/palvelut/paivahoito/
perhepuistot.html

MLL:N PAIKALLISYHDISTYSTEN TOIMINTA LAPSILLE JA LAPSIPERHEILLE

- Anjalan yhdistyksen perhekahvila**,
Urheilijantie 3
- Elimäen yhdistyksen perhekahvila**,
Mettälantie 2
- Etelä-Valkealan yhdistyksen perhekahvila**,
Toikkalantie 5
- Inkeröisten yhdistyksen perhekahvila**,
Metsäkulumankaari 7
- Korian yhdistyksen perhekahvila**,
Kyntäjantie 9
- Kouvolan yhdistyksen perhekahvila**,
Kappelikatu 10 A1, www.kouvola.mil.fi
- Kuusankosken yhdistyksen perhekahvila**,
Keskusaukio 1
- Myllykosken yhdistyksen perhekahvilat**,
Viialantie 22 ja Myllykoskentie 4

- Sippolan yhdistyksen perhekahvila**,
Liikkalan VPK-talo, Pien-Liikkalantie 408
- Jaalan paikallisyhdistys**. Liikkarikerho, Vuokko-
lantie 1
- Lisätietoja MLL:n perhekahviloista [www.mll.fi/
paikallisyhdistykset](http://www.mll.fi/paikallisyhdistykset)
- Lisätietoja Kymen piirin alueen toiminnasta
<http://kymenpiiri.mll.fi>
liisa.hasanen@mll.fi tai 0400 873603

SEURAKUNTIEN LAPSIPERHETYÖ

Kouvolan seurakunnan lasten päiväkerhot ja avoimet kerhot:

- Eskolanmäen kerho, Tanhuanatie 7
- Lehdokin srk-koti, Madekuja 1
- Mielakan srk-koti, Mielakanrinteentie 1
- Nuorisotalon kerho, Marjoniementie 7
- Rekolan kerho, Sammuttajantie 10 J
- Sarkolan srk-koti, Suomenkatu 3
- Käpylän kirkko, Käpyläntie 39

Valkealan seurakunnan lasten päiväkerhot ja avoimet kerhot:

- Ahoristi, Marja-Ahontie 2
- Lastentalo (kirkonkylä), Kalevantie 16
- Niiniranta, Leiritie 11
- Selänpään opisto, Kansanopistontie 53
- Tuohikotin kirkko, Seestie 1
- Utin päiväkerho, Opintie 3

Anjalankosken seurakunnan lasten päiväkerhot ja perhekerhot:

- Anjalan srk-talo, Anjalantie 3
- Inkeröisten srk-talo, Terholantie 4
- Myllykosken srk-talo, Pappilantie 10
- Sippolan srk-talo, Sippolantie 14
- Korven koulu, Korventie 715
- Ummeljoen kyläkirkko, Rita-ahontie 3
- Saviniemen kerho, Kaarlontie 3
- Elomaan talo, Huvikuja 2

Elimäen seurakunnan lasten päiväkerhot ja perhekerhot:

- Elimäen seurakuntakeskuksen kerho, Vanhamaantie 15
- Korian kirkon kerho, Alakoulutie 23
- Napan palvelutalon kerho, Porttikuja 1

Kuusankosken seurakunnan lasten päiväkerhot ja perhekerhot:

- Keskustan seurakuntatalo, lasten kerhotilat Val-
takatu 43
- Markankylän seurakuntakoti, Paavolantie 12
- Tähteen seurakuntakoti, Väkkärantie 20
- Voikkaan seurakuntatalo, lasten kerhotilat, Kirk-
koja 1
- Kymintehtaan seurakuntatalo, Kolarantie 22

Jaalan kappeliseurakunnan päiväkerhot ja perhekerho:

- Jaalan pappila, Kimolantie 20

Lisätietoja: www.kouvolaanseurakunnat.fi

Varhaiskasvatusta ohjaavat lait, määrätykset ja sopimukset	
Nimi	Numero/säädösvuosi
Suomen Perustuslaki	731/1999
Kuntalaki	365/1995
Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta/julkisuuslaki	621/1999
Hallintolaki	434/2003
Lastensuojelulaki	417/2007
Perusopetuslaki	477/2003
Sosiaalihuoltolaki	710/1982
Laki lasten päivähoidosta	36/1973
Asetus lasten päivähoidosta	239/1973
Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämiseksi	504/2002
Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista	272/2005
Asetus sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista	608/2005
Varhaiskasvatustyöryhmän muistio	1999/2007
Periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista	9/2002
Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet	2000
Varhaiskasvatussuunnitelman/VASUn perusteet	2005
Yhdistyneiden kansakuntien Lasten oikeuksien julistus	1989
Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön eettiset ohjeet	

Järvinen - Laine & Hellman-Suominen 2009, 89.

TAUSTATIEDOT (rastita sopiva vaihtoehto)

1. Asuinalue _____

2. Vastaajan sukupuoli
_____ nainen _____ mies

3. Vastaajan ikä
_____ 25 vuotta tai sitä nuorempi
_____ 26–35 vuotta
_____ 36 vuotta tai sitä vanhempi

4. Perheen koko
_____ aikuista _____ lasta

5. Alle kouluikäisten lasten lukumäärä perheessänne
_____ lasta

6. Ovatko alle kouluikäiset lapsenne
_____ kokopäivähoidossa
_____ osa-aikahoidossa
_____ leikkitoiminnassa
_____ jossain muussa hoidossa, missä? _____

PALVELUIHIN LIITTYVÄT KYSYMYKSET

7. Tiedätkö, mitä ovat avoimen varhaiskasvatuksen palvelut?
_____ kyllä, mitä?
_____ ehkä, mitä?
_____ en

8. Käytättekö Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen palveluita?

___ kyllä, mitä palveluita?

___ ei, miksi ette käytä?

Jos vastasitte ei, voitte siirtyä suoraan kysymykseen numero 24

9. Kuinka usein viikon aikana osallistutte avoimen varhaiskasvatuksen palveluihin?

_____ kertaa viikossa

10. Mikä on saanut teidät lähtemään toimintaan mukaan?

11. Mistä olette saaneet tietoa avoimen varhaiskasvatuksen palveluista?

___ neuvola

___ päiväkot

___ paikallislehdet

___ ystävät

___ jokin muu, mikä? _____

12. Onko avoimen varhaiskasvatuksen palveluita helppo käyttää?

___ kyllä, miten?

___ ei, miksi ei?

13. Onko avoimen varhaiskasvatuksen palveluita riittävästi?

___ kyllä

___ ei, mitä toivoisitte lisää?

14. Mitkä seuraavista ovat mielestänne tärkeitä avoimen varhaiskasvatuksen palveluissa?

___ näkee muita vanhempia

___ lapset saavat sosiaalisia kontakteja

___ luennot

___ toimintatuokiot

___ tuote-esittelyt

___ mahdollisuus saada omaa aikaa esim. asioiden hoitoon

___ jokin muu, mikä? _____

15. Millaisia ovat odotuksenne avoimesta varhaiskasvatuksesta?

16. Vastaako avoimen varhaiskasvatuksen toiminta odotuksianne?

___ kyllä, miten?

___ ei, miksi ei?

17. Koetteko saavanne tukea kasvatustehtäväänne henkilökunnalta?

___ kyllä

___ jonkin verran

___ ei

18. Minkälaiseksi koette tuen henkilökunnalta?

19. Koetteko saavanne tukea kasvatustehtäväänne muilta palvelun käyttäjiltä?

- ☐ kyllä
- ☐ jonkin verran
- ☐ ei

20. Minkälaiseksi koette tuen muilta palveluiden käyttäjiltä?

21. Onko avoimen varhaiskasvatuksen toiminta riittävän monipuolista?

- ☐ kyllä, miten?
- ☐ ei, toivoisin lisää

22. Koetteko, että avoimen varhaiskasvatuksen palveluissa olisi jotain kehitettävää?

- ☐ kyllä, mitä?
- ☐ ei, miksi ei?

23. Aiotteko jatkossa osallistua avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan?

___ kyllä, minkälaiseen toimintaan?

___ ei, miksi ette?

Seuraavat kysymykset heille, jotka eivät käytä avoimen varhaiskasvatuksen palveluja

24. Olisiko Teillä kiinnostusta lähteä mukaan avoimen varhaiskasvatuksen toimintaan?

___ kyllä, mihin?

___ mahdollisesti, mihin?

___ ei, miksi ei?

25. Mitä avoimen varhaiskasvatuksen palveluita olisitte kiinnostuneet käyttämään?

___ perhepuistot

___ perhekerhot

___ perhekahvilat

___ kerhotoiminta

___ lapsiparkit

___ korttelikodit

___ jokin muu, mikä? _____

26. Olisitteko halukkaita käyttämään avoimen varhaiskasvatuksen palveluita, jos ne olisivat lähempänä Teitä? (vastausviivat seuraavalla sivulla)

___ kyllä, minkälaisia palveluita?

___ ei, miksi ei?

___ mahdollisesti, minkälaisia palveluita?

27. Kuinka usein viikon aikana osallistuisitte avoimen varhaiskasvatuksen palveluihin?

_____ kertaa viikossa

28. Koetteko, että avoimen varhaiskasvatuksen palveluissa olisi jotain kehitettävää?

___ kyllä, mitä?

___ ei, miksi ei?

Seuraavat kysymykset taas kaikille

29. Millaista vertaisryhmä toimintaa toivoisitte järjestettävän vanhemmille/aikuisille?

30. Millaista tukea lasten hoitoon ja kasvatukseen kaipaisitte avoimen varhaiskasvatuksen palveluista?

31. Miten koette avoimen varhaiskasvatuksen palveluista tiedottamisen?

- ___ riittävää
- ___ heikko, miksi?
- ___ riittämätön, miksi?
- ___ en osaa sanoa

32. Miten tiedottamista voitaisiin mielestänne parantaa?

33. Olisiko jotain muuta mitä haluaisitte sanoa? (kommentteja/vapaasana)

Kiitokset vastauksistanne!